

AGRÁRMINISZTERIUM

Nyilatkozat

A HUON20005 Váti gyakorlótér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület Natura 2000 fenntartási terve megfelel az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet 4. §. (4) bekezdésben foglalt tartalmi és formai követelményeknek. A Natura 2000 fenntartási tervet a Natura 2000 fenntartási tervek Szakmai Bizottsága elfogadta.

A HUON20005 Váti gyakorlótér Natura 2000 területre vonatkozó fenntartási tervet, az agrárminiszter megbízásából, jóváhagyta:

Balczó Bertalan

természetvédelemért felelős helyettes államtitkár

Budapest, 2021. szeptember „20.”

Natura 2000 Fenntartási Terv

*HUON20005 Váti gyakorlótér
kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület*

2016
Óriszentpéter
Felülvizsgálva: 2021

Lycaena Kft.

Együttműködő partnerek
JÁSZKUN Természetvédelmi Szervezet
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság

Felelős tervező

Mille János

Vezető szakértő

Mille János

Közreműködő szakértők

Óvári Miklós (természetvédelmi mérnök, botanikus)
Dr. Szépligeti Mátyás (természetvédelmi mérnök, botanikus)
Tóth Ádám (biológus, zoológus)
Vidéki Róbert (biológus, botanikus)
Dr. Winkler Dániel (erdőmérnök)

TARTALOMJEGYZÉK

I.	NATURA 2000 FENNTARTÁSI TERV	5
1.	A TERÜLET AZONOSÍTÓ ADATAI	6
1.1	NÉV	6
1.2	AZONOSÍTÓ KÓD.....	6
1.3	KITERJEDÉS	6
1.4	A KIJELÖLÉS ALAPJÁUL SZOLGÁLÓ FAJOK ÉS/VAGY ÉLŐHELYEK.....	6
1.4.1	A terület jelölő élőhelyei.....	6
1.4.2	A terület jelölő fajai.....	6
1.5	ÉRINTETT TELEPÜLÉSEK	7
1.6	EGYÉB VÉDETTSÉGI KATEGÓRIÁK.....	7
1.7.	TERVEZÉSI ÉS EGYÉB ELŐÍRÁSOK.....	8
2.	VESZÉLYEZTETŐ TÉNYEZŐK	9
3.	KEZELÉSI FELADATOK MEGHATÁROZÁSA	13
3.1	TERMÉSZETVÉDELMI CÉLKITŰZÉS, A TERÜLET RENDELTETÉSE	13
3.2	KEZELÉSI JAVASLATOK.....	13
3.2.1	Élőhelyek kezelése.....	14
3.2.1.1	Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok.....	14
3.2.1.2	Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok.....	15
3.2.1.2.1	Mezőgazdálkodás	15
3.2.1.2.2	Erdőgazdálkodás	23
3.2.1.2.3	Vadgazdálkodás	33
3.2.1.2.4	Vízgazdálkodás	33
3.2.2	Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés.....	35
3.2.3	Fajvédelmi intézkedések.....	36
3.2.4	Kutatás, monitorozás.....	37
3.2.5	Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelési egységek (térkép)	38
3.2.6	A tervezési terület helyrajzi számait érintő kezelési egységek.....	39
3.2.7	A tervezési terület erdőrészeit érintő kezelési egységek	39
3.3	A KEZELÉSI JAVASLATOK MEGVALÓSÍTÁSÁNAK LEHETSÉGES ESZKÖZEI A JOGSZABÁLYOK ÉS A TULAJDONVISZONYOK FÜGGVÉNYÉBEN	41
3.3.1	Agrártámogatások.....	41
1.1.1.1	Jelenleg működő agrártámogatási rendszer	41
1.1.1.2	Javasolt agrártámogatási rendszer.....	48
3.3.2	Pályázatok.....	49
3.3.3	Egyéb.....	49
3.4	A TERV EGYEZTETÉSI FOLYAMATÁNAK DOKUMENTÁCIÓJA	49
3.4.1	Felhasznált kommunikációs eszközök.....	49
3.4.2	A kommunikáció címzettjei.....	50
3.4.3	Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	51

I. Natura 2000 Fenntartási Terv

1. A terület azonosító adatai

1.1 Név

Tervezési terület neve:	Váti gyakorlótér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (kjTT)
--------------------------------	--

1.2 Azonosító kód

Tervezési terület azonosítója:	HUON20005
---------------------------------------	-----------

1.3 Kiterjedés

Tervezési terület kiterjedése:	596,56 ha
---------------------------------------	-----------

1.4 A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A jelölő élőhelyek és állatfajok felsorolásánál a Natura 2000 terület adatlapjának 2020. évi változatát vettük alapul.

1.4.1 A terület jelölő élőhelyei

- 91E0 *Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)
- 3130 Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval
- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek
- 91M0 Pannon cseres-tölgyesek

**Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus*

1.4.2 A terület jelölő fajai

- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

1.5 Érintett települések

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti, térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1. táblázat: A tervezési terület és az érintett települések átfedésének adatai

Település	Megye	Érintett terület		A település területének érintettsége (%)
		(ha)	(%)	
Szeleste	Vas	149,90	25,13	7,22
Vasszilvág	Vas	50,92	8,53	4,32
Vát	Vas	395,74	66,34	17,00
Összesen:		596,56	100	9,51

1.6 Egyéb védettségi kategóriák

A tervezési terület nem tartozik sem országos jelentőségű, sem helyi jelentőségű védett természeti területhez, és nem képezi részét nemzetközi egyezmény hatálya alá tartozó területnek sem.

A Vidékfejlesztési Értesítő 2012. I. sz. (2012. 01. 13.) „A vidékfejlesztési miniszter közleménye az ex lege lápi és szikes tavi védettséggel érintett területekről” mellékleteiben a területet érintő helyrajzi szám nem található.

A tervezési terület teljes egészében részét képezi az Országos Ökológiai Hálózat magterület övezetének, melyre a Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről szóló 2018. évi CXXXIX. törvény 4. § 34 bekezdésében foglaltak vonatkoznak: az OTRT-ben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervben alkalmazott övezet, amelybe olyan természetes vagy természetközeli élőhelyek tartoznak, amelyek az adott területre jellemző természetes élővilág fennmaradását és életkörülményeit hosszú távon biztosítani képesek és több védett vagy közösségi jelentőségű fajnak adnak otthont.

A védettségi kategóriákra vonatkozó információkat a 2. számú táblázat foglalja össze.

2. táblázat: Az tervezési területre vonatkozó egyéb védettségi kategóriák általános adatai

Típus	Kód	Név	Átfedés (ha)	Átfedés (%)	Kapcsolódó jogszabály száma
ökológiai hálózat magterület övezete	MT	-	596,56	100	2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről

1.7. Tervezési és egyéb előírások

Településrendezési eszközök

- Vát: 11/2015. (VII.31.) önkormányzati rendelet Vát község helyi építési szabályzatáról, 12/2015. (VII.31.) önkormányzati rendelet Vát község Szabályozási Tervének jóváhagyásáról, valamint Helyi Építési Szabályzatáról szóló 7/1999. (IX.13.) önkormányzati rendelet hatályon kívül helyezéséről.
- Szeleste: 7/2011. (XI.7.) önkormányzati rendelet Szeleste Község Helyi Építési Szabályzatáról; 34/2011. (XI.7.) önkormányzati határozat a Településszerkezeti Terv és a Helyi Építési Szabályzat jóváhagyásáról.
- Vasszilvág: 4/2002. (VIII.6.) önkormányzati határozat Vasszilvág község Településrendezési Tervéről, 14/2002. (VIII.8.) önkormányzati rendelet a Településrendezési Tervről, Településszerkezeti Tervről és a Helyi Építési Szabályzatról.

Körzeti erdőtervek és üzemtervek

- Gyöngyös-Pinka menti erdőtervezési körzet körzeti erdőterve – ügy száma: 11439/2010. Érvényes: 2012. január. 1. - 2021. december 31.

Tájegységi vadgazdálkodási tervek és vadgazdálkodási üzemtervek

A tervezési terület az 503 azonosítóval rendelkező Alpokaljai Vadgazdálkodási Tájegység része. A területre vonatkozó tájegységi vadgazdálkodási terv az az Észak-dunántúli Vadgazdálkodási Táj vadgazdálkodási tájegységeinek vadgazdálkodási tervéről szóló 12/2018. (VII. 3.) AM rendelettel került kihirdetésre. A tervezési területet a 18-151050-503 kódszámú vadászterület érinti, ahol a vadászatra jogosult a Répcementi Hunor VT. A jóváhagyott, 2037.02.28-ig érvényes vadgazdálkodási üzemterv az illetékes vadászati hatóságnál fellelhető.

Halgazdálkodási terv

A Sporthorgász Egyesületek Vas megyei Szövetségének VA/FEF03/321-4/2016. számú határozattal jóváhagyott, 2016-2020. közötti időszakra vonatkozó Halgazdálkodási Terve. A Kőris-patak+árapasztó halgazdálkodási vízterületre vonatkozó, a hatóság által jóváhagyott halgazdálkodási terv az illetékes halgazdálkodási hatóságnál fellelhető. Horgászat alkalmával betartandó horgászrend: Sporthorgász Egyesületek Vas megyei Szövetségének horgászrendje a kezelésében lévő Vas és Dél Zala megyei horgászvizekre. Érvényes 2017. január 1-től.

Vízgyűjtő-gazdálkodási terv

Magyarország felülvizsgált vízgyűjtőgazdálkodási terve (Kihirdette a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozat, elérhető a <http://www.vizugy.hu/index.php?module=vizstrat&programelemid=149> hivatkozás alatt). A Víz Keretirányelv Hazai Megvalósítása, Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv, 1-2 Rábca és a Fertő Alegység, közreadja: Vízügyi és Környezetvédelmi Központi Igazgatóság, Észak-Dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság, 2016. április.

2. Veszélyeztető tényezők

3.a táblázat: a tervezési területen jellemző veszélyeztető tényezők (folytatás a következő oldalon)

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett összes terület aránya a jelölő értékek szempontjából (%)	Érintett terület aránya a jelölő értékek szempontjából (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A06	Gyepművelés felhagyása (pl. legeltetés vagy kaszálás megszüntetése)	H	6,13	6,13	A kaszálás vagy legeltetés felhagyása a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>) jelölő élőhely cserjésedéséhez, az élőhely kiterjedésének csökkenéséhez vezet.
A08	Gyepterület kaszálása vagy vágása	H	12,93	12,93	A cserjeirtás potenciálisan veszélyezteteti a sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>) szaporodó- és élőhelyét, valamint a faj állományát (szaporodásra alkalmas cserjefoltok eltűnése).
B01	Erdővé alakítás más művelési módból vagy erdősítés (kivéve lecsapolás)	M	5,49	5,49	A gyepek fásítása elsősorban 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek élőhelyet veszélyeztet, egyrészt a területének csökkentése miatt, másrészt az idegenhonos fajok további terjedése miatt.
B03	Erdőfelújítás idegenhonos, vagy tájidegen fajokkal vagy azok betelepítése (beleértve az új fajokat és GMO-kat)	M	3,14	5,49	Az idegenhonos fajokkal való felújítás veszélyeztet a 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) élőhelyét.
				1,96	Az idegenhonos fajokkal való felújítás csökkenti a 91M0 Pannon cseres-tölgyesek élőhelyét.
				1,96	Az idegenhonos fajokkal való felújítás csökkenti a nagy szarvasbogar (<i>Lucanus cervus</i>) és a nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) élőhelyét.
B07	Lábonálló és fekvő holt fa eltávolítása, beleértve a törmeléket is	H	17,72	17,72	Az erdőgazdálkodás során a holtfa, illetve az odvasodó fák teljes eltávolítása megszünteti a nagy szarvasbogar (<i>Lucanus cervus</i>) és a nagy hőscincér (<i>Cerambyx cerdo</i>) élőhelyét.

* Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett összes terület nagysága (%)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
B29	Egyéb erdészeti tevékenység, kivéve az agro-erdészethez kapcsolódó tevékenységeket	H	6,08	6,08	A vágásos erdőgazdálkodás veszélyeztetheti a 91M0 Pannon cseres-tölgyes és a 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>) fennmaradását.
F09	Háztartási/rekreációs létesítményi hulladék/személt elhelyezése és kezelése	M	17,26	17,26	A hulladéklerakás elsősorban az utak mentén jelentkezik, így az azokkal szomszédos élőhelyeket veszélyezteti: 91M0 Pannon cseres-tölgyes és a 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>), 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórét.
L01	Természetes abiotikus folyamatok (pl. erózió, feliszapolódás, kiszáradás, elsüllyedés, szikesedés)	H	6,7	6,7	A terület nedves részeinek száradása a 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>), teljes átalakulásához, jellegtelenedéséhez, valamint a 3130 Oligo-mezotróf állóvizek <i>Littorelletea uniflorae</i> és/vagy <i>Isoeto-Nanojuncetea</i> vegetációval és a 3150 Természetes eutróf tavak <i>Magnopotamion</i> vagy <i>Hydrocharition</i> növényzettel élőhelyek csökkenéséhez, megszűnéséhez vezet. A terület nedves részeinek száradása veszélyezteti a vöröshasú unka (<i>Bombian bombina</i>) és a dunai tarajosgöte (<i>Triturus dobrogicus</i>) jelölőfajok, valamint egyéb kételtűfajok állományának fennmaradását.
G08	Hal- és vadállomány kezelése	M	6,08	6,08	A vadkár a hazai fafajok újulatóban jelentkezik, ami megakadályozhatja azok fejlődését. Az érintett élőhelyek: 91M0 Pannon cseres-tölgyes és a 91E0* Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>).

* Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

3.b táblázat: a tervezési területen jellemző potenciális veszélyeztető tényezők

Kód	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett összes terület nagysága (%)	Érintett terület nagysága (%)	Milyen jelölő élőhelyre vagy fajra és milyen módon gyakorol hatást?
F07	Sport, turisztikai és szabadidős tevékenységek	M	2,0	2,0	Az utakon történő terepmotorozás egyrészt a kétéltűeket (vöröshasú unka (<i>Bombina bombina</i>), dunai tarajosgőte (<i>Triturus dobrogicus</i>)) károsítja a szaporodóhelyre történő vándorlás során, másrészt a gyepterületeken (6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>), főként csapadékos időben végzett motorozás erősen károsítja a gyepfelszínt, ezzel az özőnfajok terjedését segíti elő.
C01	Ásványkitermelés (pl. kőzet, érc, kavics, homok, kagyló)	M	75	75	Mivel a területen nagy mennyiségű, könnyen kibányászható kavics van, várható, hogy ennek a kitermelésére igény fog jelentkezni a jövőben. Ez elsősorban a nyílt, nem erdős élőhelyeken merülhet fel.

I02	Egyéb idegenhonos inváziós fajok (az Unió számára veszélyt jelentő fajokon kívül)	H	22,39	22,39	Az inváziós növényfajok állományainak területfoglalása csökkenti a sárga gyapjasszövő (<i>Eriogaster catax</i>) számára alkalmas élőhelyek kiterjedését, továbbá átalakítja a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (<i>Alopecurus pratensis</i>, <i>Sanguisorba officinalis</i>), illetve a 91E0 Enyves éger (<i>Alnus glutinosa</i>) és magas kőris (<i>Fraxinus excelsior</i>) alkotta ligeterdők (<i>Alno-Padion</i>, <i>Alnion incanae</i>, <i>Salicion albae</i>) típusokba sorolt élőhelyeket.
-----	---	---	-------	-------	--

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1 Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A Váti gyakorlótéren a legfőbb természetvédelmi célkitűzés a jelölő élőhelyek állapotának javítása, kiterjedésének növelése, illetve a jelölő fajok állományainak növelése.

A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) esetében elsődleges cél a folyamatosan zsugorodó élőhely kiterjedésének növelése révén, a cserjésedő területek helyreállítása és újbóli használatbavételének ösztönzése, ezzel a jelölő élőhely kiterjedésének növelése. Ugyanakkor nem cél a cserjések teljes mértékben való gyeppé alakítása a sárga gyapjasszövő miatt (lásd lentebb).

A 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Padion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) jelölő élőhely esetében a fő cél a terület vízgazdálkodásának javítása, a megfelelő erdőkezelési eljárások útján az élőhelyek állapotának javítása.

A 91M0 Pannon cseres-tölgyes élőhely esetében a cél az adott kezelési egységen belül 100%-ig növelni az élőhely arányát. Fontos az állományból az idegenhonos fajok eltávolítása, a folyamatos erdőborítás arányának növelése, valamint az idős, odvas fák mennyiségének növelése. Ezzel a nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*), a nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) állománya is megerősödhet. Hosszú távon cél, hogy az élőhelytípus átvegye a jelenlegi idegenhonos fafajok állományának élőhelyét.

Az európai szempontból is jelentős sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) állomány megőrzéséhez, a cserjés záródásának, a terület erdősödésének megakadályozására van szükség. A cserjés visszaszorítása során a cél, hogy egymással összefüggő, de szellős cserjefoltok hálózata kerüljön kialakításra, ahol a déli oldalak aránya túlsúlyban van (kelet-nyugati irányultságú cserjesávok létrehozásával).

3.2 Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet 4.§ 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott kezelési javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára, megadják, hogy a jelölő értékek megőrzéséhez milyen kezelési előírás-javaslatok alkalmazása szükséges. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz. A tervkészítés időpontjában jogszabály alapján kötelezően betartandó előírásokon túli, a célokhoz illeszkedő, kívánatos kezelést megfogalmazó előírás-javaslatok iránymutatásként szolgálnak.

A kezelési javaslatokat az ún. kezelési egységekben előforduló jelölő értékek élőhelyigényeinek figyelembevételével és a kezelési egység jelenlegi állapotának függvényében határoztuk meg. A Váti-gyakorlótér kezelési egységeinek lehatárolása a 2015-ben aktualizált, az Általános Nemzeti Élőhelyosztályozási Rendszer 2011-ben kiadott változata (ÁNÉR 2011) szerint készült élőhelytérkép alapján történt. Ennek során az azonos

kezelést igénylő élőhelyfoltokat összevontuk, illetve az élőhelyfolton belül különböző kezelést igénylőket leválasztottuk. Arra törekedtünk, hogy a javaslatok megfelelő mértékben specifikusak lehessenek, így az eltérő kezelést igénylő élőhelyeket külön kezeltük. Ugyanakkor azt is szem előtt tartottuk, hogy a kezelési egységek rendszere könnyen áttekinthető legyen és a terület ne legyen indokolatlanul felaprózva.

Elsőként a gazdálkodáshoz szorosan nem kötődő kezelési javaslatokat adjuk meg, majd a gazdálkodáshoz köthető javaslatokat. A gazdálkodáshoz köthető javaslatokat négy alfejezetben tárgyaljuk, annak megfelelően, hogy a javaslatok a mezőgazdálkodásra, az erdőgazdálkodásra, a vadgazdálkodásra vagy a vízgazdálkodásra vonatkoznak. A gazdálkodáshoz köthető javaslatokat minden esetben kezelési egységenként adjuk meg a következő tagolásban. Elsőként minden kezelési egységre általános kezelési javaslatokat adunk, majd ezt követik a kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok. Ezen belül kötelezően betartandó előírásokat és önkéntesen választható előírás-javaslatokat különböztetünk meg. A kezelési egységeken belül a gazdálkodáshoz köthető javaslatokat követik az élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.. Egy adott gazdálkodási műveletre több, egymástól eltérő mértékű intézkedés vonatkozhat. Javaslatunk szerint ezek közül a terület használójának van lehetősége választani, a várható bevételkiesés és a megkapható támogatás mértékének figyelembe vételével.

4. táblázat: a kezelési egységek összefoglaló táblázata

Kezelési egység	Elnevezés	ÁNÉR élőhelyek	Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek	Terület (ha)
KE-0	Utak és roncssterületek	U4, U11	-	12,32
KE-1	Jellegtelen száraz és félszáraz gyepek	OB, OC, OD	6510	41,79
KE-2	Cserjésedett gyepek	P2b, P2bs	6510	379,00
KE-3	Szántók	T1		2,32
KE-4	Vizes élőhelyek	B1a, OA	3130, 3150	2,84
KE-5	Puhafás ligeterdők, égerliget	J5, RB	91E0*	65,77
KE-6	Hazai fafajokkal borított keményfás erdők	L2a, P1, RA, RC	91M0	58,19
KE-7	Tájidegen fafajokkal borított területek	RDb, S1, S4, S6, S7	-	32,75
KE-8	Horgásztó	U9	-	1,58

* kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

3.2.1 Élőhelyek kezelése

3.2.1.1 Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

A Váti gyakorlótér a Magyar Honvédség gyakorlótere volt, ennek megfelelően a katonai tevékenységek felhagyásáig nem folyt a területen a jelenlegi értelemben vett erdő- vagy mezőgazdálkodási tevékenység. A természetes szukcessziós folyamatoknak köszönhetően a terület jelentős részén kőkény-galagonya cserjés található meg, mely otthont ad Közép-

Európa egyik legnagyobb ismert sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) populációjának. Ennek ellenére mégis szükséges a cserjés részarányát csökkenteni, és elsősorban olyan foltokat meghagyni, melyek déli kitettségű oldallal rendelkeznek (kelet-nyugati tájolású). A felszabadult területeket részben gyeptermesztéssel, részben a pannon cseres-tölgyes élőhely arányának növelésével volna célszerű hasznosítani.

A terület újbóli katonai gyakorlótérre alakítása nem kívánatos. Ez ugyanis a sárga gyapjasszövő, a 91M0 Pannon cseres-tölgyes, valamint a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) és az 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők állományának állapotromlását, területcsökkenését vonná maga után.

Nem javasolt a jelenlegi horgászó újbóli kavicsbányává alakítása, mivel az egyrészt a 3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel közösségi jelentőségű élőhely megszűnéséhez, másrészt a vöröshasú unka (*Bombina bombina*) és a dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*) jelölő fajok, és egyéb védett, de nem jelölő kételtűfaj állományának megszűnéséhez vezetne.

Továbbá nem javasolt a terület határain belül bányászati tevékenységet folytatni, kavicsot bányászni mivel az az érintett élőhelyek teljes pusztulását eredményezné.

A terület turisztikai hasznosítása a terület kezelőjének (jelenleg a Honvédelmi Minisztérium) hozzájárulása után lehetséges. Ezt követően kerülhet sor a Natura 2000 területet bemutató infrastruktúra létrehozására, hogy a látogatók tisztában legyenek a terület állapotával (jellegével) és természeti értékeivel. Ezt egyrészt tájékoztató táblák kihelyezésével lehetne elérni a területre bevezető utak mentén, másrészt a területet bemutató szóróanyagokkal, amelyeket helyi Tourinform Irodákban és önkormányzatoknál lehetne elérhetővé tenni.

A Natura 2000 terület kis részét úthálózat, valamint a felhagyott katonai épületek, mint roncssterületek teszik ki. Ezeket az Utak és roncssterületek (KE-0) kezelési egységbe soroltuk. E területeken a használaton kívüli műtárgyak, romok és egyéb mesterséges elemek felszámolása, az özönnövények terjedésének megakadályozása, a természetközeli gyeptermészet kialakítása a természetvédelmi célkitűzés. A tervezési terület legelőként való hasznosítása esetén a legeltetési infrastruktúra kialakítására elsősorban e területek felhasználása javasolt.

3.2.1.2 Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

3.2.1.2.1 Mezőgazdálkodás

Gyepek

A területen található gyepeket két kezelési egységbe osztottuk be. A KE-1 Jellegtelen száraz-, félszáraz és üde gyepek közé soroltuk a jelenleg még kevésbé cserjésedett gyepeket, amelyek kaszálással vagy legeltetéssel történő fenntartása szükséges a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek jelölő élőhely megőrzéséhez. A KE-2 Cserjésedett gyepek közé a fenti jelölő élőhely nagyobb mértékben cserjésedett változatai tartoznak, amelyek visszaalakításával lehet a gyepek területét növelni. Ennek során ugyanakkor meg kell őrizni a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) lárvális tápnövényfajainak megfelelő cserjések hálózatát.

(a) Kezelési egység kódja: KE-1

(b) Kezelési egység meghatározása: Jellegtelen száraz-, félszáraz és üde gyepek

Magasfűvű rétek, melyeknek csak egy kis részét kaszálják rendszeresen. Fajkészletében az üde termőhelyet kedvelő növények dominálnak, viszonylag sok zavarástűrővel, kiterjedése: 41,79 ha. Természetességi állapotuk kedvezőtlen, de megfelelő kezeléssel javítható.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- OB×OC×E1 – Jellegtelen üde gyepek × Jellegtelen száraz- félszáraz gyepek × Franciaperjés rétek
- OC×E1 – Jellegtelen száraz- félszáraz gyepek × Franciaperjés rétek
- OD×OB – Lágyszárú özönfajok állományai × Jellegtelen üde gyepek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 6510 Sík és dombvidéki kaszálórét (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- sárgálló rezeda (*Reseda luteola*)
- agár sisakoskosbor (*Anacamptis morio*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az élőhely esetében a legkedvezőbb hasznosítás a legeltetés, mely jelenleg nem valósul meg. Elsődleges cél ennek a hasznosításnak a bevezetése és folyamatos fenntartása. Legeltetés hiányában a kaszálás is elfogadható kezelés. A kaszálást vagy legeltetést évente egy vagy két alkalommal kell végezni a fűszárúak sarjadása és a fűhozam figyelembevételével. A túllegetetés elkerülése érdekében a legeltetett területeken a gyepmagasság irányadóan ne csökkenjen 10 cm alá. Kezelésként változó helyen bűvósávok, kaszálatlanul hagyott területrészek, illetve legelésből kizárt területek jelölendők ki, melyek helyszínét a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.

Általános cél a cserjésedés, a területcsökkenés megakadályozása, a már cserjésedő, fásodó gyepek cserjeirtás, majd újbóli hasznosítás útján való helyreállítása. Ugyanakkor a cserjeirtás előtt egyeztetni javasolt a működési terület szerint érintett nemzeti park igazgatósággal a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) közösségi jelentőségű faj és más védett fajok élőhelyeinek megőrzése érdekében.

A fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) egyedeinek visszaszorítását legeltetés és vegyszeres kezelés kombinációjával célszerű kiegészíteni. A fűszárú fajok esetében az 5 cm átmérőt elért egyedeket injektálással, a vékonyabbakat kéreghántással és kenéssel, vagy szelektív vegyszer permetezésével szükséges kezelni.

Az érintett terület gyepként való művelését megelőzően el kell végezni annak lőszermentesítését.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

(a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- A gyepek vonatkozásában: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

(b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY26	Inváziós fás szárúak mechanikus irtása.
GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén az inváziós fásszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelést lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfúrása, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyepterület állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY128	Kaszálás szárazúzással nem helyettesíthető.
GY129	A területen található őshonos cserjék minimum 5 %-ának meghagyása kisebb csoportokban, mérettől függetlenül (kis- és nagytermetű cserjék egyaránt).
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.
GY131	A cserjék - későbbi kezelések megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyeppen deponálni.
GY135	Legeltetési hasznosítás esetén legalább 10 cm-es gyepterület magasság biztosítása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelés elmaradásának következtében degradálódott, gyomosodó és cserjésedő gyepek esetében a rendszeres legeltetés vagy kaszálás visszaállításával kell a gyepek állapotát

javítani. Ez kezdetben egy intenzívebb, azaz nagyobb állatsűrűséggel vagy kétszeri kaszálással végzett kezelés kell legyen.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A 6510 Sík- és dombvidéki kaszálók (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) hosszútávú fenntartása csak az élőhely hasznosításával, kaszálással vagy legeltetéssel képzelhető el. A kezelés során kerülni kell azokat a módszereket, melyek a talajfelszín megbontásával vagy a tápanyag-gazdálkodás megváltoztatásával jár. A legeltetés során legelő állatfajok lelegelik a fiatal cserjesarjakat, megakadályozva ezzel azok megerősödését. Kecske legeltetésével a nagyobb, idősebb cserjéknél is jelentős rágás tapasztalható, ezzel azok is kiszáradhatnak, visszaszorulhatnak. Ezzel felnyílnak a jelenleg zárt cserjetömbök, kialakulnak olyan, gyorsan felmelegedő, déli kitettségű bokorsávok, melyek a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) szaporodásához nélkülözhetetlenek. A legeltetéssel elkerülhető, hogy a természetes szukcessziós folyamatok hatására a terület beerdősüljön. Beerdősülés esetén az élőhely teljes megsemmisülésével kell számolni. A túllegeltetést ugyanakkor kerülni kell, mivel az a gyep felnyílásához, gyomosodásához vezet. A legeltetést legeltetési terv alapján kell végezni, amely biztosítja a változatos élőhelyi feltételek fenntartását. Az élőhely átalakulását a cserjésedés megakadályozásával és az özönfajok irtásával kell elérni.

(a) Kezelési egység kódja: KE-2

(b) Kezelési egység meghatározása: Cserjésedett gyepek

Ebbe a kezelési egységbe tartozik a terület leginkább meghatározó élőhelye: a galagonyával-kökénnyel cserjésedett gyepek. Területi aránya jelenleg 62,92%. A cserjék túlzott terjeszkedése egyrészt csökkenti a 6510 Sík és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) kiterjedését, másrészt a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) állománya is csak egy kis részre korlátozódik. Kiterjedtségét a jelenlegi arány felére kell csökkenteni.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- P2b Galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P2bs Monodomináns seprőzanótos cserjés

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- sárgálló rezeda (*Reseda luteola*)
- agár sisakoskosbor (*Anacamptis morio*)
- zanótcincér (*Deilus fugax*)
- aranyakál (*Canis aureus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A cserjésedett gyepek egy részét először helyre kell állítani, melynek során egyrészt a 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórét (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) területének növelését, másrészt a sárga gyapjasszövő élőhelyét jelentő cserjés egy részének megőrzését kell szem előtt tartani. Az érintett terület gyepként való művelésének feltételeinek megteremtéséhez nagy arányú cserjeirtás és lőszermentesítés is szükséges.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- A gyepek vonatkozásában: A NATURA 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X. 18.) Korm. Rendelet.
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak szükséges bejelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni.
GY34	Gyepterületen előforduló, 1,5 m-nél magasabb tájidegen faegyedeket vegyszeres kezelését lábon állva szükséges elvégezni (törzs megfűrése, vegyszer injektálása); a hatékonyság érdekében a kezelés fafajtól függően a vegetációs időszak kezdetén (április-május) vagy végén (augusztus-szeptember) végezhető.
GY59	Legeltetési terv készítése és egyeztetése szükséges a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal.
GY79	Évente az időjárási viszonyoknak és a gyep állapotának megfelelő, természetvédelmi-ökológiai és a gazdálkodási szempontokat egyaránt figyelembe vevő kaszálási terv készítése és egyeztetése a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal, valamint az így egyeztetett kaszálási terv végrehajtása.
GY105	Minden évben tisztító kaszálás elvégzése.
GY107	Az inváziós gyomok virágzásban történő kaszálása.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jóságállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetni szükséges.
GY118	Élőhelyrekonstrukció.
GY128	Kaszálás szárazúzással nem helyettesíthető.
GY130	Gépi cserjeirtás csak kemény (száraz vagy fagyott) talajon végezhető. Tartós esőzés után a munkák szüneteltetése, gépekkel mozogni a területen csak annak felszáradása után lehet. A gépi munkavégzés nem károsíthatja a gyepet.
GY131	A cserjék - későbbi kezeléseik megkönnyítése érdekében - talajszintben való kivágása.
GY132	A levágott növényi részek lehordása a gyepterületről 1 hónapon belül, a kivágott cserjéket tilos a gyepen deponálni.
VA01	Szóró, sózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen jelentős mértékű cserjeirtásra van szükség, mely során a szinte egybefüggő területeket oly módon fel kell nyitni, hogy déli kitettségű cserjesávok jöjjenek létre. Ezzel növelhető a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) állománya, így az nem korlátozódik egy kis területre, kevésbé sérülékeny. A zanótcincér (*Deilus fugax*) élőhelyét jelentő zanótosokban hasonlóképp cserjesávokat kell meghagyni. Ugyanakkor a felszabaduló területen gyepgazdálkodást kell folytatni, ezzel kezelve a cserjék későbbi nem kívánatos terjedését. A helyreállítandó terület 25%-án egy olyan gyepet kell létrehozni, amely egymástól 8-10 m távolságban lévő kökény, galagonya, vadkörte és vadrózsa cserjék hálózatát tartalmazza. A fennmaradó területen a cserjék 10%-át kell meghagyni K-Ny-i tájolású sávok formájában, amelyeket É-D-i irányú sávok kötnek össze. A gyepterület későbbi kezelése során gondoskodni kell a sárga gyapjasszövő tápnövényét jelentő cserjék egyedi vagy csoportos megújításáról, az erdősődés megakadályozásáról.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A terület legnagyobb élőhelytípusát a galagonyás kökényes élőhely teszi ki. Állománya mára túlzott módon terjedt el, veszélyeztetve más élőhelyeket, ugyanakkor nagy kiterjedése ellenére nem jelent élőhelyet a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) számára, mivel a faj a déli kitettségű, gyorsan felmelegedő cserjeoldalakak részesíti előnyben. Ezért van szükség a cserjések visszaszorítására a és felnyitására, a gyepek legeltetéssel vagy kaszálással történő fenntartására.

Szántók

A szántók (KE-3) esetében, azok kis kiterjedtsége ellenére is, az előírások az extenzívebb művelést igyekeznek előmozdítani, elsősorban azért, hogy a táblákkal határos jelölő élőhelyek állapotát ne befolyásolják kedvezőtlenül.

(a) Kezelési egység kódja: KE-3

(b) Kezelési egység meghatározása: Szántók

A Natura 2000 terület keleti és nyugati szegély mentén található, összesen 3 darab szántóterület, melyből csak egy mondható jelentősebbnek (2,02 hektár), a másik kettő kis kiterjedésű, ún. „nadrágszík parcella”. Összességében a gyakorlótér 0,39%-át borítják. Művelésüket tekintve egyéves szántóföldi kultúrákkal borítottak.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- T1 Egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák
- T2 Évelő, intenzív szántóföldi kultúrák

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

A kezelési egység nem érint közösségi jelentőségű fajt.

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

A kezelési egység nem érint egyéb kiemelt fajt.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A szántók a területen csak igen kis arányban találhatók, s kizárólag a Natura 2000 terület keleti és nyugati szélén. Kis kiterjedtségük ellenére nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a keleti oldalon megtalálható szántó közvetlenül az égerliget mellett található, így arra hatással lehet. Negatív hatásuk mérséklésére javasolt extenzívebb művelés bevezetése és a vegyszermentes táblaszegélyek kialakítása.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- Az egységes területalapú támogatások és egyes vidékfejlesztési támogatások igényléséhez teljesítendő „Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot” fenntartásához szükséges feltételrendszer, valamint az állatok állategységre való átváltási arányának meghatározásáról szóló 50/2008 (IV. 24) FVM rendelet.

b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás és vadriasztó lánc használata.
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegély elhagyása, a táblaszegélyben szükség esetén mechanikai gyomirtás végzése.
SZ19	Kizárólag környezetkímélő besorolású növényvédő szerek alkalmazása engedélyezett.
SZ20	Kártevők elleni védekezés kizárólag szelektív szerekkel lehetséges.
SZ21	Légi kivitelezésű növényvédelem és tápanyag-utánpótlás nem megengedett.
SZ22	Rágcsálóirtó szerek és talajfertőtlenítő szerek nem alkalmazhatók.
SZ24	Totális gyomirtó szerek használata nem engedélyezhető a területen.
SZ25	Rovarölő szerek nem alkalmazhatók.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény nem telepíthető.
SZ56	Mezőgazdasági földterület első erdősítése, őshonos fafajokkal, támogatható.
SZ67	Természetbarát gyepesítés, termőhelytől függően üde rét vagy száraz gyep kialakulásának elősegítése. Tájidegen magkeverék nem alkalmazható, csak a termőhelyre jellemző őshonos fajok vethetők.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A jelölő élőhelyekkel szomszédos szántók esetében a visszagyepesítés lenne a legkedvezőbb. Ha erre nincs lehetőség, akkor a táblákon vegyszermentes szegély kialakítása lenne indokolt, a gyepek védelme érdekében.

(g) Gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok

A kezelési egységen nincsenek gazdálkodáshoz nem köthető kezelési javaslatok.

(h) Kezelési javaslatok indoklása:

A szomszédos 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*) és 6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) élőhelyek hatásos védelme megkívánná az extenzívebb szántóföldi gazdálkodást, ezzel a határos területek gyomosodása, leromlása megelőzhető lenne.

Vizes élőhelyek

(a) Kezelési egység kódja: KE-4

(b) Kezelési egység meghatározása: Vizes élőhelyek

Az ebbe a kezelési egységbe tartozó területek csak igen kis részarányban, mindössze 2,84 hektáron találhatók, ez a terület 0,47%-a. Részben a horgásztó keleti szegélyében helyezkedik el (B1a Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások), mint gyékényes szegély, másrészt a területen elszórtan, részben az utak mentén (a terület északi részén), részben a kökénnyel-galagonyával benőtt területek közé ékelődve. E beékelődött területek feleltethetők meg a 3130 Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea uniflorae és/vagy Isoeto-Nanojuncetea vegetációval és a 3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel közösségi jelentőségű élőhelyeknek.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- B1a Nem tőzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- OA Jellegtelen fátlan vizes élőhelyek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 3130 Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea uniflorae és/vagy Isoeto-Nanojuncetea vegetációval
- 3150 Természetes eutróf tavak Magnopotamion vagy Hydrocharition növényzettel

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- forrásfű (*Montia fontana*)
- aranysakál (*Canis aureus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Gazdaságilag nem hasznosított élőhelyek, amelyek számára a legmegfelelőbb, ha érintetlenül hagyják őket. Legeltetésük, itatásra való használatuk kerülendő, mivel károsítja a vízi növényzetet és ezen keresztül csökkenti az élőhely alkalmasságát a kételtűek számára.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
V67	A területen mindennemű beavatkozást kerülendő, kezeletlen állapotban való fenntartás indokolt.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyek fennmaradása érdekében javasoljuk az utak mentén található vizes élőhelyeket, mélyedéseket vegetációs időszakon kívül 0,3-0,4 m mélységgel tovább mélyíteni.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A vizes élőhelyek nem igényelnek beavatkozást. Kerülni kell a gazdasági hasznosítását, mert ez rontja az élőhely minőségét a kételtűek számára. Az élőhelyminőség megőrzését szolgálja a vízi növényzet irtásának tiltása, mivel az főleg a gőték számára nyújt szaporodóhelyet. Egyes vízállások mélyítésével el lehet érni, hogy a nyári időszakban lassabban száradjanak ki, így a jelölő kételtűfajok szaporodási esélyei javulnak. Ebből a szempontból a legérzékenyebb a február-június közötti időszak, mely a szaporodási és a fiatal generáció növekedési időszakát foglalja magába. Ugyanezen okok miatt kell elkerülni a belvíz elvezetését, ugyanis az időszakos vízállások egy csapadékosabb évben elegendő ideig rendelkeznek vízborítással ahhoz, hogy a kételtűek kifejlődjének.

3.2.1.2.2 Erdőgazdálkodás

Az erdei élőhelyek alapvetően négy egységre oszthatóak. A jelölő élőhelyeket magába foglaló, *Puhafás ligeterdők, égerligetek* (KE-5) kezelési egységbe sorolt területek esetében elsődleges cél a folyamatos erdőborítást biztosító gazdálkodás bevezetése, az álló és fekvő holtfa mennyiségének növelése a jelölő bogárfajok érdekében, valamint az idegenhonos fafajok visszaszorítása. Az élőhely állapotának javítása a vízháztartás helyreállításával érhető el. A cseres-tölgyeseket is magába foglaló *Hazai fafajokkal borított keményfás erdők* (KE-6), melyek területi arányát, valamint az erdők minőségét (pl. idős faegyedek, illetve holtfák jelenléte) növelni kell, míg a *Tájiidegen fafajokkal borított területek* (KE-7) esetében, az állapotuktól és a termőhelytől függően vagy fafajcsere, vagy gyeprekonstrukció volna a legkedvezőbb természetvédelmi szempontból.

(a) Kezelési egység kódja: KE-5

(b) Kezelési egység meghatározása: Puhafás ligeterdők, égerligetek

A területen a Kőris-patak mentén alakultak ki égerligetek, kis kiterjedésű (a Natura 2000 terület 2,79%-t teszi ki), nem összefüggő foltokban. E mellett részben szintén a patak mentén, részben pedig a műúttól délre eső területeken alakultak ki puhafás fűzligetek. A kezelési egységhez tartozó terület összesen 65,76 ha, mely a Natura 2000 terület 11,02%-a.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- J5 Égerliget
- RB Puhafás pionír és jellegtelen erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91E0* Enyves éger (*Alnus glutinosa*) és magas kőris (*Fraxinus excelsior*) alkotta ligeterdők (*Alno-Pandion*, *Alnion incanae*, *Salicion albae*)

* Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- aranysakál (*Canis aureus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az élőhelyet javasolt folyamatos erdőborítás mellett kezelni és a talaj károsításának megelőzése érdekében a kíméletes anyagmozgatási módokat alkalmazni. Mint a legtöbb élőhelyen itt is megfigyelhető az özönfajok (zöld juhar [*Acer negundo*]) betelepülése, melyeket lehetőleg még magtermő koruk előtt szakszerű, vegyszeres kezeléssel vissza kell szorítani. Hektáronként legalább 10 m³ holt faanyag meglétéig valamennyi holt faegyedet meg kell hagyni. A beavatkozásokat kemény (fagyott vagy száraz) talajon kell végezni a vegetációs időben történő fakitermelésre vonatkozó időkorlátok között. Ügyelni kell a cserjeszint kíméletére. A nagyvadállományt jelentős mértékben apasztani szükséges egészen addig, amíg az erdőfelújítást kerítés nélkül is eredményesen végre lehet hajtani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

- Gyöngyös-Pinka Menti Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve – ügy száma: 11439/2010. Érvényes: 2012. január. 1. - 2021. december 31.

b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökerdő vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E15	A kijelölt területen az erdőneveléssel kapcsolatos erdőgazdálkodási tevékenység elhagyása (beleértve a közelítést és készletezést is).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolósos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.

Kód	Kezelés leírása
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhosos fajokkal történő felújítása. <i>Megjegyzés: fehér fűz, törékeny fűz, fekete nyár, fehér nyár, zselnicemeggy, mezei szil, vénic-szil, hamvas éger, kocsányos tölgy, magas kőris, gyertyán, mézgás éger.</i>
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhosos fafaj alkalmazása. <i>Megjegyzés: fehér fűz, törékeny fűz, fekete nyár, fehér nyár, zselnicemeggy, mezei szil, vénic-szil, hamvas éger, kocsányos tölgy, magas kőris, gyertyán, mézgás éger.</i>
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása. <i>Megjegyzés: törékeny fűz, fekete nyár, fehér nyár, zselnicemeggy, mezei szil, vénic-szil, gyertyán.</i>
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós faszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életciklushoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő

Kód	Kezelés leírása
	anyagok) alkalmazása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A területen keresztül haladó vízfolyás vízvisszatartásával javítani lehetne a jelölő élőhely természetességi állapotán. Ennek eredményeként az özönfajok visszaszorulnának, és az élőhely jellemző gyepszintje regenerálódhatna.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egység természetességének javításához elsősorban az idegenhonos fajok visszaszorítására van szükség, melyet azok eltávolításával és helyettük őshonos fafajok ültetésével lehet elérni. Emellett az itt található erdei élőhelyek állapotát a az elegyesség növelésével, valamint bizonyos állományrészek érintetlenül hagyásával lehet növelni. A jelölő bogárfajok élőhelyének fejlesztése érdekében a jelenleginél nagyobb mennyiségű holtfa visszahagyására van szükség.

(a) Kezelési egység kódja: KE-6

(b) Kezelési egység meghatározása: Hazai fafajokkal borított keményfás erdők

A területen összefüggő erdőként a cseres-kocsánytalan tölgyesek vannak jelen, a terület észak-keleti részén, egy tömbben. Ültetvény állapotuknál fogva jelenleg csak potenciális jelölő élőhelynek tekinthetők. A fasorok állománya a Vát-Szeleste közötti műút mentén helyezkedik el. Összességében 58,18 ha kiterjedésűek, a Natura 2000 terület 9,75%-át foglalják el.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- L2a Cseres-kocsánytalan tölgyesek
- P1 Őshonos fafajú fiatalosok
- RA Őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RC Keményfás jellegtelen vagy telepített egyéb erdők

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

- 91M0 Cseres-kocsánytalan tölgyesek

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)
- nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)
- közönséges denevér (*Myotis myotis*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

- aranyakál (*Canis aureus*)

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A 91M0 Cseres-kocsánytalan tölgyes arányát a Natura 2000 területen oly módon kell növelni, hogy a tájidegen fafajokkal borított területek állományátalakítása csakis e jelölő élőhelyre jellemző fajokkal történjen meg. A jelenlegi tölgyesek természetességét a vadkár mérséklésével, a megbontott állományok természetes felújulásának elősegítésével kell növelni. A megmaradt kevés idős csertölgy nem kitermelhető, hagyásfaként megtartandó. A nagyobb kiterjedésű erdőkben folyamatos erdőborítást kell biztosítani, a fasorokat és erdősávokat pedig csak szakaszosan lehet letermelni. A jobb állapotú állományok is jellemzően egykorúak. Ezekben szálalás vagy kis (legfeljebb 2000 m²-es) vágásterületeket alkalmazó beavatkozások útján változatos korszerkezet alakítandó ki. Ennek érdekében egy adott területre ajánlottan akkor nyitható vágásterület, ha az azzal határos állomány legalább 50 éves. Elérendő cél a jelentős mennyiségű (hektáronként legalább 10 db) idős (120 év feletti) faegyedek és jelentős mennyiségű (hektáronként 30 m³), álló és fekvő, vastag holt faanyag jelenléte. Böhöncös egyedek, biotópfák kímélendők legalább 5 db/ ha-ig. A beavatkozásokat kemény (fagyott vagy száraz) talajon kell végezni ajánlottan a védett és közösségi jelentőségű madárfajok fészkelési idején kívül, augusztus 15. és március 15. között, a közelítő nyomokat a természetvédelmi kezelővel egyeztetve.

Felújítás csak őshonos fafajokkal történjen, a természetközeli társulásra jellemző elegyfajok a 30% összesített elegyarány eléréséig kímélendők, hiányuk esetén a fiatalosokba, lékekbe mesterségesen telepítendőek. A fiatalosokban megjelenő elegyfajok 30%-os összesített elegyarányig, fajonként legalább 5%-os elegyarányig kímélendők. Ügyelni kell a társulásra jellemző állományszintek meglétére, a cserje- és lágyszárú szint fokozott kíméletére. Az alsószintű gyérítés és cserjeirtás mellőzendő.

Minden erdőtípusban kiemelt feladat az özönfajok visszaszorítása. Az állományszélek felé egy famagasságnyi szélességben fakitermelés legfeljebb szálalás útján történjen. Minden eszközzel védekezni kell a fehér akác (*Robinia pseudoacacia*) inváziója ellen. A fertőzött állományrészekben szakszerű vegyszeres kezeléssel kell az agresszíven terjedő idegenhonos fafajt visszaszorítani.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- Gyöngyös-Pinka Menti Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve – ügy száma: 11439/2010. Érvényes: 2012. január. 1. - 2021. december 31.

b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E03	A közösségi jelentőségű élőhelyek vagy fajok megőrzése érdekében – az erdőterület erre alkalmas erdőrészeiben a folyamatos erdőborítást biztosító átmeneti, örökzöld vagy faanyagtermelést nem szolgáló üzemmódra való áttérés.
E08	Rakodó, depónia kialakításának területi korlátozása (a közösségi jelentőségű

Kód	Kezelés leírása
	élőhelyekre, illetve fajokra történő esetleges káros hatások miatt).
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E10	Meghatározott erdőrészekben az élőhelyek és fajok védelme érdekében teljes érintetlenség biztosítása az inváziós növényfajok eltávolítására vonatkozó tevékenység kivételével.
E13	Állománynevelés során a nyiladékok és az állományszélek felé legalább 5 m széles erdőszegély létrehozásának elősegítése vagy a meglévők fenntartása. Az elő- és véghasználatok során az idegenhonos növények eltávolítása (az őshonos növényekre nézve kíméletes módszerekkel).
E16	A gyérítések és véghasználatok során legalább 5 m ³ /ha álló és/vagy fekvő holtfa jelenlétének biztosítása.
E17	Az emberek testi épségét, közlekedést és épületeket nem veszélyeztető (az erdei élőhelyek fenntartását kiemelten szolgáló) lábon álló holtfák meghagyása.
E18	A ritka fajhoz tartozó, vagy odvas, vagy böhöncös, vagy idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E19	Az elő- és véghasználatok során az előzetesen meghatározott fa-, illetve cserjefajok kímélete.
E21	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, az egyes törzsek legvékonyabb részén legalább 20 cm átmérőt elérő álló és/vagy fekvő holtfa folyamatos fenntartása.
E22	Az erdőrészletben megjelölt mikroélőhelyen legalább 10 m ³ /ha, kifejezetten vastag (30 cm mellmagassági átmérő feletti) odvas, böhönc, fészkelő- és búvóhelynek alkalmas élő fák kijelölése és folyamatos fenntartásának biztosítása.
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Természetes-, természetszerű- és származék természetességi állapotú erdőkben a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E31	A nevelővágások során az intenzíven terjedő fafajok teljes mértékű eltávolítása.
E33	Természetes, természetszerű és származék erdőkben a tarvágás mellőzése.
E35	Fahasználatok során a kitermelt faanyag vonszolásos közelítésének mellőzése. A faanyagot rövid fában, emelve kell közelíteni.
E36	Az adott erdőrészletben véghasználat esetén szálalóvágás alkalmazása.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználata során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E40	A fakitermelés és anyagmozgatás során az erdőrészlet területén a talaj védelme érdekében kerülendő a 20 cm-nél mélyebb közelítési, illetve vonszolási nyom kialakulása. A tő- és törzssérülés ne haladja meg az 5%-ot.
E49	Az eredeti talajállapot fenntartása érdekében a talaj-előkészítés és a tuskózás elhagyása.

Kód	Kezelés leírása
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E52	Őshonos fafajú faállomány tájhonos fajokkal történő felújítása.
E53	Természetes újulat esetében mesterséges felújítás nem alkalmazható.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.
E58	Az erdőfelújítások során a természetes erdőtársulásnak megfelelő elegyfajok biztosítása.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos fafaj felújításokban történő alkalmazásának teljes körű mellőzése.
E68	Totális gyomirtó szerek használata csak intenzíven terjedő, inváziós fafajok ellen alkalmazható a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt előzetes egyeztetést követően.
E70	Az intenzíven terjedő fafajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: - Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. - Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. - Alkalmazás – a faszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskóecseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. - Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. - Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). - Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. - Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással.
E71	A tűzpásztákon, nyiladékokon az idegenhonos, agresszíven terjeszkedő növényfajok visszaszorítása.
E73	Inváziós faszárú növényfajok visszaszorítása során azok mechanikai eltávolítása a növények sikeres vegyszeres irtását követően.
E74	Kórokozók és kártevők elleni vegyszeres védekezés kizárólag indokolt esetben (pl. lakott terület közelében, közegészségügyi okokból, esetleg felújítás alatt álló erdőterületeken, magtermő állományokban) történő elvégzése.
E75	Kártevők elleni védekezésnél kímélő technológiák és célirányos kijuttatás (területi lokalizáció, időszak megválasztása: életről károsítóhoz kötött kijuttatás) alkalmazása.
E97	Kártevők elleni védekezésnél biológiai módszerek (feromoncsapdák, elterelő anyagok) alkalmazása.
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A kezelési egységben külön élőhelyrekonstrukció nem szükséges.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A megfogalmazott kezelési javaslatok célja a jelenleg meglévő cseres-tölgyesek természetességének növelése, amihez az elegyfajok arányának növelésére és az inváziós fajok terjedésének megakadályozására van szükség. A holtfa mennyiségének növelésére, az idős, odvas fák meghagyására és érintetlen állományrészek fenntartására a jelölő xilofág bogarak érdekében van szükség.

(a) Kezelési egység kódja: KE-7

(b) Kezelési egység meghatározása: Tájidegen fajokkal borított területek

A terület 5,48 %-át (összesen 32,75 hektárt) teszik ki a részben akáccal, részben fenyvesekkel, illetve egyéb nem őshonos fajokkal borított élőhelyek. E területek elszórtan találhatóak meg a Natura 2000 területen, jellemzően a területhatárhoz közel, illetve az utak mentén.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- RDb Tájidegen fajokkal elegyes jellegű erdők és ültetvények
- S1 Ültetett akácosok
- S4 Erdei- és feketefenyvesek
- S6 Nem őshonos fajok spontán állományai
- S7 Nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

A kezelési egység nem érint közösségi jelentőségű fajt.

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

A kezelési egység nem érint egyéb kiemelt fajt.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

Az idegenhonos fajokból álló erdők esetében azok égerligetekké és cseres-tölgyesekké alakítása volna kívánatos. A felújítás, pótlás a termőhelyi adottságok függvényében a cser (Quercus cerris), kocsányos tölgy (Quercus robur), gyertyán (Carpinus betulus), magas kőris (Fraxinus excelsior) és enyves éger (Alnus glutinosa) fajokkal történjen. Az átalakítás a fenyvesek esetében történhet fokozatos átalakítással, melynek során mind az előhasználatok alkalmával, mind a felújításoknál az őshonos fajokat részesítik előnyben. Az agresszíven terjedő fehér akác (Robinia pseudoacacia) esetében élőhelyrekonstrukció keretében végzett teljes fajokcsere, vagy a terület gyepké alakítása lehet a megoldás.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről
- 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
- 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról
- Gyöngyös-Pinka Menti Erdőtervezési Körzet körzeti erdőterve – ügy száma: 11439/2010. Érvényes: 2012. január. 1. - 2021. december 31.

b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
E18	A ritka fajhoz tartozó, odvas, böhöncös, idős vagy más okból értékes faegyedek kijelölése és megőrzése az elő- és véghasználatok során.
E51	Felújítás tájhonos fajokkal, illetve célállománnyal.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fajok alkalmazható.
E65	Intenzíven terjedő idegenhonos faj felújításokban célállományként és elegyfaaként sem alkalmazható.
E70	Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett: • Az ellenőrizhetőség biztosítása érdekében a vegyszerbe minden esetben színező anyag keverése. • Javasolt alkalmazási idő: lágyszárú: május-június, faszárú: augusztus-szeptember. • Alkalmazás – a fásszárú fajok visszaszorítása érdekében – kéregre kenéssel, tuskócseteléssel, fainjektálással, nem légi úton történő permetezéssel, ártéren – a gyalogakác kivételével – fainjektálással. • Az alkalmazható szerek lehetőleg környezetbarát, gyorsan felszívódó hatóanyagúak, szelektív kijuttatásra alkalmasak legyenek, melyek levélen vagy kambiumon keresztül felszívódnak és a növény sarjadásmentes irtását biztosítják. • Erdészeti felhasználásra engedélyezett készítmények alkalmazása (az engedélyokiratban foglalt módon, az egyéb vonatkozó jogszabályi előírások betartásával, a kijuttatáshoz szükséges hatósági engedélyek birtokában). • Megfelelő vastagságú egyedek esetében injektálás, kéreghántás vagy levágás után a vágásfelület pontpermetezése, illetve kenése útján alkalmazható vegyszer. • Vékonyabb egyedek, illetve korábbi kezelés után kihajtó sarjak esetében levélen felszívódó gyomirtó alkalmazása, csöppenésmentes kijuttatással. Az intenzíven terjedő fajok elleni vegyszer használata a következő előírások mellett:
E88	Fakitermelés csak augusztus 15. és február 28. között végezhető.

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az akácot 90-100%-ban tartalmazó erdők átalakítására a leghatékonyabb és legdrasztikusabb módszereket kell választani, amelyek hosszú távon orvosolják a problémát. A 8 cm-nél nagyobb törzsátmérőjű egyedek esetében a vegyszeres injektálás, majd a fa pusztulása után annak eltávolítása alkalmazható. A kisebb fák esetében pedig a vegyszeres lekenést kell alkalmazni. Ezt követően a vágásterületet a termőhelynek megfelelő jelölő élőhelyre jellemző fa- és cserjefajokkal kell felújítani. A fenyvesek átalakítására alkalmas azok fokozatos lecserélése is.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A területnek 5,4 %-át borítják tájidegen fajok, elsősorban akácok és erdei- valamint fekete fenyvesek. E területek cseres-tölgyesekké alakításával növelhető lenne a jelölő élőhely kiterjedése, így a hozzá kapcsolódó xilofág rovarok, valamint a denevérek állománya is. Az akác esetében a fajokcserével mérséklődne a környező élőhelyek akáccal történő fertőződésének veszélye is, így javulna a természetes erdő- és gyeptársulások állapota.

3.2.1.2.3 Vadgazdálkodás

A túltartott nagyvadállomány hatására az erdő gyepszintje jellegtelenedik, illetve az erdőt körülvevő élőhelyeken jelentős károk keletkeznek. Az erdők természetes felújítása vadvédelmi kerítés nélkül szinte lehetetlen.

A teljes tervezési területre vonatkozó konkrét vadgazdálkodási javaslat:

Kód	Kezelés leírása
VA01	Szóró, szózó vagy etetőhely a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetett helyszínen alakítható ki.

3.2.1.2.4 Vízgazdálkodás

A tervezési területen egyetlen vízgazdálkodással érintett kezelési egység van (KE-8), amely egy kisebb méretű horgásztó.

(a) Kezelési egység kódja: KE-8

(b) Kezelési egység meghatározása: Horgásztó

A terület egyetlen állóvize, melyet a Kőris-patak táplál, s melyet jelenleg horgásztóként hasznosítanak. Területe 1,58 hektár, mely a Natura 2000 terület 0,26 %-a. A területen kismértékű horgászati hasznosítás zajlik.

(c) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

Érintett ÁNÉR élőhelyek:

- U9 Állóvizek

Érintett Natura 2000 élőhelyek:

A kezelési egység nem érint Natura 2000 élőhelyet.

Érintett közösségi jelentőségű fajok:

- vöröshasú unka (*Bombina bombina*)
- dunai tarajosgöte (*Triturus dobrogicus*)

Érintett, egyéb kiemelt fajok:

A kezelési egység nem érint egyéb kiemelt fajt.

(d) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

A területen egy állóvíz található, kiterjedése a tervezési terület 0,26 %-a. Kis kiterjedése ellenére fontos szerepet tölt be a területen található kételtűek szaporodásában. Fennmaradását mindenképpen biztosítani kell. Jelenleg a vizet, mint horgászó hasznosítják. A hasznosítás során kerülendő a halak etetése, a haltelepítés és a madárriasztás.

(e) Gazdálkodáshoz köthető, kezelési egységre vonatkozó konkrét kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

- 275/2004.(X.8.) Korm. rendelet az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről

b) Javasolt előírások:

Kód	Kezelés leírása
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V15	Nyílt vízfelületek medrének kotrása nem engedélyezhető.
V17	Április 1. és július 15. között hínárvágás nem végezhető.
V19	Idegenhonos halfajok visszaszorítása, idegenhonos halfaj nem telepíthető. (Megjegyzés: mivel az idegenhonos fajok telepítését az 1996. évi LIII. törvény 14. §-a természetes és természetközeli állapotú vizek esetében általánosan megtiltja, ennek kapcsán a tilalom hatékony érvényesítése a cél.)

(f) Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Az élőhelyet annak kis kiterjedése és a kételtűfajok populációjának védelme érdekében mindenképpen fenn kell tartani.

(g) Kezelési javaslatok indoklása:

A vizes élőhelyek megőrzése önmagában is kiemelkedő szempont, ugyanakkor Natura 2000 jelölőfajnak (vöröshasú unka – *Bombina bombina*) is élő- és szaporodóhelyet biztosít, ezért megővése és fenntartása e szempontból is lényeges.

3.2.2 Élőhelyrekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Gyeprekonstrukció

Háttér és célkitűzések

A Váti-gyakorlótér legnagyobb részét (mintegy 62%-ot) kökényes-galagonyás élőhely borítja, mely egyben a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) jelölő lepkefaj gazdanövénye. A cserjék jelentős (kb. 50%-os) részének eltávolításával és a kialakított gyepterület legeltetésével egyrészt az érintett jelölő élőhely területe jelentősen megnövekedne, másrészt – mivel a faj elsősorban a déli kitettségű cserjesávokban található meg, a zárt cserjeállományokban már nem – a sárga gyapjasszövő állománya növekedne. Az élőhelyfejlesztéscélja tehát a Natura 2000 jelölő lepkefaj számára alkalmas szaporodóhelyek biztosítása, valamint a *6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*) kiterjedésének növelése.

Érintett jelölő élőhely közösségi jelentőségű élőhelyek és jelenlegi kiterjedésük: 116,97 ha

*6510 Sík- és dombvidéki kaszálórétek (*Alopecurus pratensis*, *Sanguisorba officinalis*)

Érintett kezelési egységek és az élőhelyfejlesztési beavatkozásokkal érintett területük:

KE-1 Jellegtelen száraz-, félszáraz és üde gyepek	41,79 ha
KE-2 Cserjésedett gyepek	379 ha

Alkalmazott módszerek

A cserjék csapadékos időszakban kézi erővel, száraz időszakban gépi erővel történő kivágása, majd a területen történő aprítékolása és elszállítása. A cserjék eltávolítását követően három éven keresztül a sarjak visszaszorítása legalább évi két alkalommal történő szárazúzással és a keletkező apríték eltávolításával. Az irtást úgy kell elvégezni, hogy kelet-nyugati irányú, egymáshoz részben kapcsolódó (vagy teljesen körüljárható) bokorsávok jöjjenek létre, melyek területi aránya ne haladja meg a 30%-ot. A cserjeirtást lehet gépesíteni, aprítékoló géppel végezni, de a letermelt anyagot nem lehet a területen szétszórni, sem elégetni, el kell szállítani vagy megfelelő a természeti értékeket nem veszélyeztető módon helyen deponálni. A cserjeirtást követően javasolt a terület helyben vagy a kistáj egy vagy több, jó állapotú gyepterületéről gyűjtött fűmagkeverékkel történő felülvetése, mivel a természetes regeneráció csak nagyon lassan megy végbe. A területet az első két évben lehetőség szerint csak kaszálni kell, hogy a területre jellemző lágyszárúfajok betelepülhessenek és állományuk megerősödjön. Az első kaszálást június első felében, míg a másodikat augusztus 15. után kell elvégezni kaszálásból, legelésből kizárt foltok kijelölésével. Ezt követően folyamatos és intenzív legeltetés vagy kaszálás lehetséges. A rekonstrukció következtében a legeltetendő/kaszálandó terület megduplázódik, így nagyobb állatlétszámot kell eltartania a területnek. Egy leendő projekt keretében ezt a tényezőt is tervezni kell (legelő berendezésének megteremtése).

Résztvevők

Örségi Nemzeti Park Igazgatóság, vagyonkezelők, tulajdonosok

Tervezett költségvetés és forrás

300 millió Ft – jelenleg nincs rendelkezésre álló forrás

Idegenhonos és nem tájhonos erdők átalakítása

Háttér és célkitűzések

A Váti-gyakorlótér közel 5,4 %-át borítják tájidegen fafajokból (elsősorban akác, erdei- és feketefenyő) álló erdők. Ezek a cseres-kocsánytalan tölgyes jelölő élőhely területét csökkentik. A tájidegen fafajok őshonos fafajokra történő cseréje egyrészt növelheti a jelölő élőhely arányát, másrészt számos jelölő gerinces (pl. denevérfajok) és gerinctelen állatfaj (pl. nagy szarvasbogar (*Lucanus cervus*), nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*) számára biztosítana élőhelyet. A projekt célja tehát a Natura 2000 terület állapotának javítása, illetve a jelölő cseres-kocsánytalan tölgyes részarányának növelése.

Érintett közösségi jelentőségű élőhelyek és jelenlegi kiterjedésük:

91E0* Enyves éger és magas köris alkotta ligeterdők	83,12 ha
91G0* Pannon gyertyános-tölgyesek	419,25 ha

KE-7 Tájidegen fafajokkal borított területek 32,75 ha

Alkalmazott módszerek

A különböző faültetvények állományai a tervezési terület közel öt százalékát borítják, elfoglalva a közösségi jelentőségű élőhelytípusok helyét. Az akácosok továbbá fertőző gócpontokként erősen veszélyeztetik a meglévő közösségi jelentőségű élőhelyek állapotát. A fehér akácot (*Robinia pseudoacacia*) 90-100%-ban tartalmazó erdők átalakítására a leghatékonyabb és legdrasztikusabb módszereket kell választani, amelyek hosszú távon orvosolják a problémát. A 8 cm-nél nagyobb törzsátmérőjű egyedek esetében a vegyszeres injektálás, majd a fa pusztulása után annak eltávolítása alkalmazható. A kisebb fák esetében pedig a vegyszeres lekenést kell alkalmazni. Ezt követően a vágásterületet a területre jellemző fa- és cserjefajokkal kell betelepíteni. A fenyők esetében a kitermelést követően fokozott figyelmet kell fordítani az inváziós lágyszárúak terjedésének megakadályozására, elsősorban kaszálással. A tervezési terület rendeltetésének megfelelően ezért javasolt az idegenhonos állományokat átalakítani, mellyel a közösségi jelentőségű erdei élőhelytípusok kiterjedése növekedhetne.

Résztvevők

ÖNPI, vagyongazdálkodók, tulajdonosok

Tervezett költségvetés és forrás

100 millió Ft – jelenleg nincs rendelkezésre álló forrás.

3.2.3 Fajvédelmi intézkedések

A közösségi jelentőségű fajok többségének védelme a kezelési egységeknél tett javaslatok megvalósítása esetén szavatolható. Az alábbiakban olyan, lokálisan előforduló faj védelmével kapcsolatos intézkedésekről lesz szó, mely a kezelési egységekben meghatározott intézkedéseken túl, speciális beavatkozást igényel.

Sárga gyapjasszövő (Eriogaster catax) védelme

A sárga gyapjasszövő hernyójának fő tápnövényei a kökény (*Prunus spinosa*), galagonya fajok, főleg az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), élőhelyei pedig sík- és

dombvidéki lombos erdők délies kitettségű szegélyei, illetve másodlagosan, felhagyás után becserjésedő kaszálórétek és cserjés legelők. A faj védelme érdekében kezelt cserjésekben mindenképpen olyan cserjehálózatot kell kialakítani, hogy a meghagyott cserjék körül megfelelő méretű nyílt terület is legyen (a cserjék körüljárhatók legyenek, de a cserjék közötti távolság lehetőleg ne legyen 5-10 méternél nagyobb. A köztes gyepes területet lehetőleg hasznosítani (kaszálni vagy legeltetni) kell, mivel a sárga gyapjasszövő előnyben részesíti a melegebb mikroklímát, és a fiatal hernyók a talajról viaszszáraz hő (amely a magasabb, többszintű növényzetben elnyelődik) is hasznosítják.

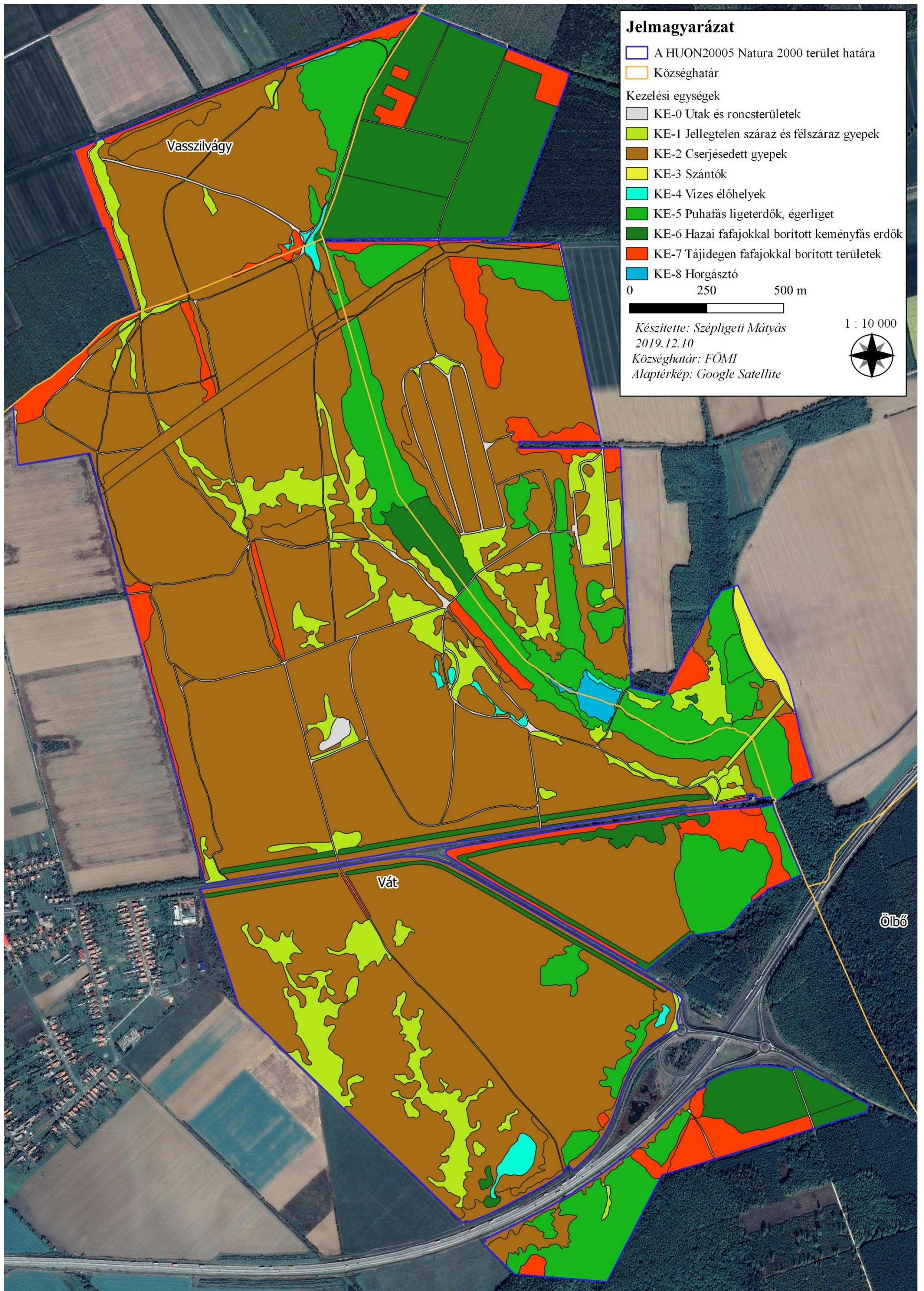
3.2.4 Kutatás, monitorozás

A „Svájci-Magyar Együttműködési Program, Közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein” elnevezésű projekt keretében megtörtént a jelölő állatfajok felmérési és monitoring módszereinek kidolgozása. 2016-tól már e módszerek alapján történt a fajok állományainak nyomonkövetése.

Javasoljuk, hogy e munka hosszútávú folyamánként a sárga gyapjasszövő (*Eriogaster catax*) országos monitorozásának egyik mintaterülete legyen a Váti gyakorlótér.

A tervezési terület állapotának folyamatos értékelése, és a kezelési előírások aktualizálása érdekében szükséges a terület élőhelyterképezését és a jelölő állatfajok állományfelmérését legalább 6 évente megismételni.

3.2.5 Mellékletek: a tervezési területen javasolt természetvédelmi kezelési egységek (térkép)

3.2.6 A tervezési terület helyrajzi számait érintő kezelési egységek

Település	HRSZ	KE
Szeleste	054/3	KE-1, KE-5, KE-7,
Szeleste	056/2	KE-1, KE-2, KE-7
Szeleste	056/1	KE-1, KE-2, KE-5, KE-6, KE-7
Szeleste	054/2	KE-5
Szeleste	057/2	KE-2, KE-5, KE-7
Szeleste	057/1	KE-2, KE-5
Szeleste	055/	KE-5
Szeleste	058/	KE-0, KE-2, KE-5, KE-7
Szeleste	043/3	KE-5
Szeleste	054/1b	KE-1, KE-2, KE-5, KE-7
Szeleste	054/1a	KE-3
Szeleste	065/	KE-1, KE-2, KE-4, KE-5, KE-6, KE-8
Szeleste	073/	KE-2, KE-5, KE-7
Szeleste	070/	KE-0, KE-1, KE-2, KE-5, KE-7
Szeleste	0110/	KE-6, KE-7
Vasszilvág	0119/	KE-2, KE-7
Vasszilvág	0118/1	KE-0, KE-1, KE-2, KE-4, KE-7
Vasszilvág	0118/2	KE-0, KE-2, KE-4, KE-5, KE-6
Vasszilvág	0118/3	KE-0, KE-1, KE-2, KE-4, KE-5
Vát	0214/2b	KE-6, KE-7
Vát	0209/	KE-1, KE-2, KE-5, KE-6, KE-7
Vát	0203/	KE-0, KE-1, KE-2, KE-5, KE-6, KE-7
Vát	0204/3	KE-1, KE-2, KE-4, KE-5, KE-6, KE-8
Vát	0207/3	KE-1, KE-2, KE-4, KE-5, KE-7
Vát	0207/4	KE-0, KE-1, KE-2
Vát	0214/2a	KE-0, KE-6, KE-7
Vát	0207/2	KE-1, KE-2, KE-5, KE-7
Vát	0214/2c	KE-6
Vát	0214/1	KE-6

3.2.7 A tervezési terület erdőrészeit érintő kezelési egységek

Település	Erdőrészlet	Kezelési egység
Szeleste	9/A1	KE-6
Szeleste	9/A2	KE-6, KE-7

Szeleste	9/B	KE-6
Szeleste	9/C	KE-6
Szeleste	9/D	KE-6
Szeleste	9/H	KE-6
Szeleste	9/I	KE-6
Szeleste	9/G	KE-6
Vát	2/A	KE-6
Vát	2/B	KE-6
Vát	2/C	KE-6
Vát	2/D	KE-7
Szeleste	35/A	KE-5
Szeleste	35/D	KE-7
Szeleste	35/E	KE-5
Szeleste	36/A	KE-5
Vát	38/A	KE-5
Vát	38/C	KE-5
Vát	38/D	KE-5
Vát	39/C	KE-6
Vát	39/A	KE-6

3.3 A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

A tervezési terület megőrzését számos jogszabály és intézkedés teszi lehetővé. Kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területként vonatkozik rá az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004 (X. 8) Kormány rendelet, amely a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyek és fajok megőrzéséhez szükséges szabályokat állapítja meg.

A Natura 2000 területen belül a gyepeként hasznosított élőhelyek természetvédelmi szempontból megfelelő kezelését a 275/2007 (X. 18) Kormány rendelet írja elő.

A tervezési terület teljes egészében az országos ökológiai hálózat magterület övezetébe esik, így 2018. évi CXXXIX. törvény Magyarország és egyes kiemelt térségeinek területrendezési tervéről korlátozza annak beépíthetőségét.

A tervezési terület honvédelmi használatú részei 100%-ban állami tulajdonban vannak. A vagyonkezelő a Honvédelmi Minisztérium.

A Natura 2000 területként való jelölésének céljait elsősorban különböző kompenzációs és önkéntes alapon működő támogatásokon keresztül lehet elérni. A magántulajdonosok számára mind az erdők, mind pedig a gyepek és a szántók esetében rendelkezésre állnak elérhető támogatások az alábbiakban részletezett módon.

A kezelési javaslatok megvalósítása esetén a fentebb összefoglalt körülményeket kell figyelembe venni.

3.3.1 Agrártámogatások

1.1.1.1 Jelenleg működő agrártámogatási rendszer

Bevezetés

Az Európai Unió mezőgazdasági támogatási rendszere, a közös agrárpolitika (KAP) két pilléren nyugszik: az első pillér (KAP I.) a közvetlen támogatásokat és a piaci intézkedéseket finanszírozza, teljes egészében az Európai Mezőgazdasági Garanciaalap (EMGA) terhére. A második pillér (KAP II.) az unió vidékfejlesztési politikáját szolgálja, melyet az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) regionális vagy nemzeti források társfinanszírozásával működtet.

A Natura 2000 területen gazdálkodók a KAP I. pillér támogatásain túlmenően részesedhetnek a KAP II. pillér forrásaiból is, melyeket a 2014-2020 közötti időszakra Magyarországon a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 tartalmaz. A betartandó előírásokat a pályázati felhívások foglalják magukba. A 2007-2013 közötti időszakban igénybe vehető támogatások egy részének felhasználása még nem zárult le, az ezekről szóló jogcímrendeletek továbbra is hatályban maradnak mindaddig, amíg történik belőlük kifizetés – ez elsősorban az erdős támogatások esetében fordulhat elő.

A 2014-2020 közötti időszak végeztével – hasonlóan a 2007-2013 közötti időszak végéhez – átmeneti szabályokat terjesztett elő az Európai Bizottság. Ennek értelmében a 2021. és 2022. évekre két átmeneti időszakot hirdetettek meg, amelyben a KAP II. pillért érintően többek között a terület- és állatlétszám alapú vidékfejlesztési támogatásokat – amelyek jellemzően több éves kötelezettségvállalásúak – meghosszabbíthatja a tagállam. Az átmeneti évben a KAP I. pillér alá tartozó közvetlen támogatások is elérhetőek lesznek a jelenlegi feltételek

mellett. Az átmeneti szabályok miatt az új tervezési ciklus előre láthatóan 2023-tól indul, és 2027-ig tart.

A 2014-2020 között elérhető agrártámogatásokról aktualizált összefoglalás található az állami természetvédelem honlapján:

http://termeszetvedelem.hu/_user/browser/File/N2k_fennterv/3_%20mell%C3%A9klet_aktualizalt_041219.pdf

Továbbá a Vidékfejlesztési Program 2014-2020 jelenleg elérhető pályázati felhívásai megtekinthetők az alábbi linken: <https://www.palyazat.gov.hu/doc/4523>

A jelenlegi támogatási időszakban a Vidékfejlesztési Program keretében számos olyan intézkedés elérhető, ahol a Natura 2000 területeken gazdálkodók támogatási forrásokhoz juthatnak vagy előnyt élvezhetnek a pontozási rendszerekben.

Legfontosabbak ezek közül a kompenzációs jellegű kifizetések, melyek a gyepterületek és magánerdők esetében érhetők el. A Natura 2000 gyepterületekre vonatkozó földhasználati szabályok betartása azonban független attól, hogy a gazdálkodó igényelte-e a támogatást vagy sem. Az adminisztratív eszközök tekintetében a Natura 2000 területekre járó kompenzáció ráépül az egyéb elérhető támogatásokra, a gazdálkodók a Natura 2000 intézkedés mellett jogosultak többek között az egységes területalapú támogatásra (SAPS) is.

Az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőrésztlet területén felmerülő költségek és jövedelemkiesés ellentételezése céljából a magánkézben lévő, Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz kompenzációs támogatás igényelhető, melynek összege az erdő természetességétől, a faállomány korától és összetételétől függően változik.

Az önkéntesen vállalt előírások elsősorban az agrár-környezetgazdálkodás, ökológiai gazdálkodás és az erdészet, erdő-környezetvédelem, természetmegőrzés témakörébe integrálódnak.

Az agrár-környezetgazdálkodási (AKG) kifizetési rendszer olyan önkéntes alapon működő program, amelyben résztvevők az agrár-környezetgazdálkodási célok elérésének érdekében többlet tevékenységek elvégzését vállalják gazdálkodásuk során. Amennyiben a gazdálkodó az adott Natura 2000 gyepterület vonatkozásában kompenzációs támogatás igénybevitelére jogosult, úgy a gyepterületeket érintő AKG tematikus előírás csoportok esetén a támogatási összeg a kompenzációs támogatás összegével csökkentésre kerül.

Egyes esetekben az erdőkre lehívható támogatások szektortól függetlenül is igénybe vehetők (pl. természeti katasztrófa (vízkár, szélkár, tűzkár, biotikus károsítás) által sújtott területeken az erdészeti potenciál helyreállítására, erdőkárok megelőzésére, illetve erdőszerkezet átalakításához), más esetben az állami és önkormányzati szektor kizárásra került.

Támogatás vehető még igénybe olyan földhasználati intézkedésekre, amelyek gazdálkodáshoz közvetlenül nem kapcsolódnak, ugyanakkor a vidéki táj értékeinek, állat- és növényvilágának fennmaradását szolgálják, és ezáltal növelik a Natura 2000 területek közjóléti értékét, illetve hozzájárulnak a környezetgazdálkodási célok teljesítéséhez (az erdő esetében az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházásokhoz nyújtott támogatás, a mezőgazdasági területek esetében az élőhelyfejlesztési és vízvédelmi célú nem termelő beruházások).

KAP I. pillér

1.) Alaptámogatás

A támogatás célja:

A támogatás célja a mezőgazdasági termelők területalapon megvalósuló jövedelemstabilizációja. A támogatás révén a termelési, éghajlati illetve piaci folyamatokból fakadó negatív hatások következtében megjelenő jövedelemcsökkenés hatásának mérséklésére nyílik mód.

A támogatás igénybevételének feltételei:

Az igénybevétel feltételeit az Európai Mezőgazdasági Garancia Alapból finanszírozott egységes területalapú támogatás, valamint az ahhoz kapcsolódó átmeneti nemzeti támogatás igénybevételével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 5/2015. (II. 19.) FM rendelet tartalmazza

2.) Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás (zöldítés)

A támogatás célja:

Az éghajlat és környezet szempontjából előnyös gyakorlatok kötelező előírásának célja, hogy a mezőgazdasági tevékenységet végzők nagyobb mértékben járuljanak hozzá a környezeti és természeti erőforrások megőrzéséhez.

A támogatás igénybevételének feltételei:

A támogatás igénybevételének részletes feltételeit az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatokra nyújtandó támogatás igénybevételének szabályairól, valamint a szántóterület, az állandó gyepterület és az állandó kultúrával fedett földterület növénytermesztésre vagy legeltetésre alkalmas állapotban tartásának feltételeiről szóló 10/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza.

Támogatásra jogosult az egységes területalapú támogatást igénylő, a tárgyévben egységes kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelő.

3.) Területalapú termeléshez kötött támogatások

A támogatás célja:

A termeléshez kötött támogatások célja, hogy egyes érzékeny ágazatok célzott támogatása. Ezen ágazatok esetében a piaci helyzet vagy a termelési sajátosságok alapján válik szükségessé külön források biztosítása. E jogcímek keretében azon termelők jutnak – az alaptámogatáson és a zöldítési támogatáson felül – többlettámogatáshoz, akik a tárgyévben érdemi és ténylegesen megvalósuló termelést végeznek.

A támogatás igénybevételének feltételei:

A támogatás igénybevételének részletes feltételeit a termeléshez kötött közvetlen

támogatások igénybevételének szabályairól szóló 9/2015. (III. 13.) FM rendelet tartalmazza.

Termeléshez kötött közvetlen támogatás az alábbi támogatási jogcímekre vehető igénybe:

- a) rizstermesztés támogatása,
- b) cukorrépa termesztés támogatása,
- c) zöldségnövény termesztés támogatása
- d) ipari zöldségnövény termesztés támogatása,
- e) extenzív gyümölcsstermesztés támogatása,
- f) intenzív gyümölcsstermesztés támogatása
- g) szemes fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása,
- h) szálas fehérjetakarmány-növény termesztés támogatása,
- i) ipari olajnövény termesztés támogatása.

Fő szabály szerint az egyes jogcímek esetében a támogatható terület nagyságának legalább egy hektárnak kell lenni. Kivéve a zöldségnövény termesztés támogatását valamint az extenzív és az intenzív gyümölcsstermesztés támogatását, ahol a támogatható terület nagysága 0,3 hektár, de az egységes területalapú támogatási kérelem alapján jóváhagyott területnek legalább egy hektárnak kell lenni.

Támogatásra jogosult az egységes területalapú támogatást igénylő, a tárgyévben egységes kérelmet benyújtó mezőgazdasági termelő.

KAP II. pillér

A Vidékfejlesztési Program 2014-2020-ból elérhető, élőhelykezeléssel összefüggő támogatások

A tervezési területen releváns élőhelykezeléssel összefüggő mezőgazdasági támogatások

Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (AKG 2015) és VP-4-10.1.1-16 Agrár-környezetgazdálkodási kifizetés (AKG 2016)

A két felhívás fő céljai a vidéki területek fenntartható fejlődésének támogatása, a környezet állapotának megőrzése és javítása, a mezőgazdasági eredetű környezeti terhelés csökkentése, környezetvédelmi szolgáltatások biztosítása, a természeti erőforrások fenntartható használatán alapuló mezőgazdasági gyakorlat erősítése. Kiemelten kívánja továbbá támogatni a biodiverzitás megőrzését a természetes életkörülményeik között (a gazdaságban), a természet, a víz, és a talaj védelmét a termőhelyi adottságoknak megfelelő termelési szerkezet kialakításával, a **környezettudatos gazdálkodás** és fenntartható tájhasználat kialakításával.

Fenti célokat a felhívások úgy próbálják elérni, hogy a gazdálkodók olyan **önkéntes vállalatokat** tehetnek, amelyeknek pozitív környezeti hozzáadott értékei vannak. Ezekért az önkéntes vállalatokért cserébe a gazdálkodók normatív, vissza nem térítendő, területalapú támogatásban részesülnek. A kötelezettségvállalási időszak **5 év**, amely időszak alatt a gazdálkodók éves szinten az egységes kérelmen keresztül igényelhetik a kifizetést.

VP-4-11.1.-11.2.-15 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés, ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 15) és VP-4-11.1.-11.2.-18 Ökológiai gazdálkodásra történő áttérés,

ökológiai gazdálkodás fenntartása (ÖKO 18)

A felhívások célja egyrészt a konvencionális területek ökológiai művelés alá vonásának ösztönzése, másrészt az ökológiai művelésbe vont területeken a gazdálkodási mód fenntartása. Az ökológiai gazdálkodási támogatás olyan önkéntes alapon működő kifizetési rendszer, amelyben a résztvevők az ökológiai gazdálkodási célok elérésének érdekében a gazdálkodásuk során többlet tevékenységek elvégzését vállalják.

A támogatás feltétele az ökológiai gazdálkodás minősítési előírásainak megfelelő gazdálkodás folytatása a kötelezettségvállalás 5 éves időtartama alatt az átállás alatt levő és az átállt területeknél egyaránt.

VP4-12.1.1-16 Natura 2000 mezőgazdasági területeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a gazdálkodóknak, akik Natura 2000 mezőgazdasági területeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság úgy kerül meghatározásra, hogy amennyiben a támogatási kérelemben benyújtott igényelt tábla terület, illetve az igényelt tábla több mint 50%-a a Natura 2000 tematikus fedvényre esik, akkor az igényelt tábla egész terület az adott fedvényre esőnek tekintendő – ez után fogja kapni a gazdálkodó a támogatási összeget.

A felhívás további kötelezően megvalósítandó elemei a gazdálkodási napló naprakész vezetése, illetve egyszeri képzésen való részvétel.

VP4-4.4.1-16 Élőhelyfejlesztési célú nem termelő beruházások

A felhívás célja az agrár-élőhelyek környezeti hozzáadott értékének növelése, az élőhelyek közötti mozaikosság, illetve ökológiai folyosók biztosítása különböző telepítéseken keresztül. A gazdálkodók 4 különböző célterületi telepítés közül választhatnak:

- 1) zöldugar
- 2) gyep
- 3) sövény
- 4) méhlegelő

Egy mezőgazdasági táblára csak egy célterület valósítható meg, kivétel a sövénytelepítés, ami a többi célterületi telepítéssel kombinálható. A felhívásra **kizárólag** támogatásra jogosult **szántó hasznosítású** területtel lehet pályázni – a gyepfeltörés szigorúan tilos. Gazdálkodók a támogatás **keretében egyszeri telepítési költség kifizetésben** részesülnek, ettől függetlenül az adott célterületi telepítést a felhívásban meghatározott ideig fenn kell tartaniuk.

VP4-10.2.1.1.-15 A védett őshonos és veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták genetikai állományának in situ megőrzése

A felhívás célja az alacsony létszámmal rendelkező védett őshonos és a veszélyeztetett mezőgazdasági állatfajták nőivarú – baromfifélék esetén vegyes ivarú – állományának a fajták **eredeti tartási-, takarmányozási körülményekhez hasonló**, in situ feltételek közötti, tenyésztésben történő életképes populációjának fenntartása a genetikai állomány megőrzéséről és az adott állatfajták fennmaradását biztosító tenyésztési programokról szóló jogszabályok keretein belül. A felhívás közvetetten kapcsolódik a Natura 2000 területek megőrzéséhez azáltal, hogy a védett őshonos állatfajtákat az eredeti tartási körülményeiknek megfelelően szükséges a támogatás keretében is tartani – így a támogatásban résztvevő állatok legeltetési területkezelésre is alkalmazhatók.

A tervezési területen releváns erdészeti támogatások

VP4-12.2.1-16 Natura 2000 erdőterületeknek nyújtott kompenzációs kifizetések

A felhívás célja kompenzációs támogatás nyújtása azoknak a magán erdőgazdálkodóknak, akik Natura 2000 erdőterületeken folytatnak gazdálkodást. Ezzel a támogatással biztosítható a jogszabályi előírásoknak megfelelő gazdálkodás által generált esetleges bevételkiesés vagy többletköltség ellentételezése. A támogatásra való jogosultság a 275/2004. (X. 8.) Korm. rendelet szerinti MePAR és az Országos Erdőállomány Adattárban szereplő lehatárolásokat figyelembe véve kerül meghatározásra. A támogatási összegek mértéke függ az igényelt faállomány-típustól és korcsoporttól.

A támogatás kötelezettségvállalási időszaka **1 év**, ami minden évben január 1.-től december 31.-ig tart. A gazdálkodók a támogatási kérelmet – ami egyben kifizetési igénylésnek is minősül – minden évben az adott évi egységes kérelemben nyújthatják be. A felhívás további kötelezően megvalósítandó eleme az egyszeri **képzésen** való részvétel.

VP4-15.1.1-17 Erdő-környezetvédelmi kifizetések

A felhívás célja, hogy támogatást nyújtson azon erdőgazdálkodóknak, akik **önkéntes alapon**, a vonatkozó jogszabályi előírásokban és az erdőtervben foglalt jogosultságaikat kihasználva, a kötelezettségeken túlmutató erdő-környezetvédelmi vállalásokat tesznek. Mindezzel a tudatos erdő-környezetvédelmi gazdálkodási módok elterjesztését, a fafajok adaptációs készségének növelését, az egyes területeken az erdőtípus, fafaj-összetétel, illetve gazdálkodási mód megváltoztatását kívánjuk előmozdítani. A felhívás keretében 3 különböző célterületre igényelhető támogatás:

Örökerdő gazdálkodás;

Erdőállományok kézimunka igényes ápolása;

Természetkímélő anyagmozgatás.

VP5- 8.5.1.-16 Az erdei ökoszisztémák ellenálló képességének és környezeti értékének növelését célzó beruházások

A felhívás a meglévő erdő természetességi állapotához képest magasabb természetességi állapotú vagy a sarjeredetű állomány helyett magasabb ökológiai értékű, legalább azonos természetességű, nem sarj eredetű állomány létrehozását kívánja előmozdítani. Az erdő

egyes szerkezeti elemeinek átalakítása, több szintes állományszerkezet kialakítása, valamint az adott termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulásokká történő átalakítás erdőszerkezet átalakítás segítségével valósítható meg. A felhívás keretében az intenzíven terjedő idegenhonos fa- és cserjefajok eltávolítása is támogatható. Az erdei élőhelyek változatosságának növelése szempontjából további fontos élőhelyfejlesztési lehetőség az erdei tisztások kialakítása vagy helyreállítása.

VP5-8.4.1.-16 Az erdőgazdálkodási potenciálban okozott erdőkárok helyreállítása

A támogatás célja az erdőtüzek vagy egyéb természeti katasztrófák – az éghajlatváltozással összefüggő eseményeket is beleértve – és a katasztrófaesemények által károsított erdőgazdálkodási potenciál helyreállítása. Csak olyan káresemények esetén igényelhető a támogatás, ahol korábban a gazdálkodó vagy a szakszemélyzet eleget tett a *az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII. 21.) FM rendelet* (továbbiakban: Vhr.) 40.§ szerint előírt bejelentési kötelezettségének, és a károsodás mértéke az erdészeti hatóság által igazoltan eléri a meghatározott mértéket.

VP-5-8.6.2-16 Erdei termelési potenciál mobilizálását szolgáló tevékenységek

A felhívás célja az erdők gazdasági értékének növelése olyan erdészeti beavatkozásokkal, amelyek által az erdők nagyobb mértékben képesek ellátni gazdasági értékteremtő funkciójukat. Ide kell érteni azokat a beavatkozásokat is, amelyek hatásai nem azonnal, hanem a jövőben várható fahasználatok során tapasztalhatók.

A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

kézi befejezett ápolás, gépi befejezett ápolás;

tisztítás fahasználat;

magas törzsnyesés (5m), kihordás, sorba rendezés, vagy aprítás.

VP4-8.5.2.-17 Az erdei ökoszisztémák térítésmentesen nyújtott közjóléti funkcióinak fejlesztése

A felhívás célja, hogy a magyar erdők közjainak ingyenes elérhetőségének lehetősége jelentősen bővüljön. A felhívás keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

A) **erdei pihenőhely kialakítása vagy továbbfejlesztése:** jellemzően gyalogos kirándulás vagy gyalogtúra során rövid pihenésre szolgáló, közúton jellemzően nem megközelíthető, kisebb közjóléti berendezés-együttes,

B) **erdei kirándulóhely és településkörnyéki kirándulóhely kialakítása vagy továbbfejlesztése:** intenzíven látogatott, huzamosabb ott tartózkodást biztosító vagy kirándulási célt szolgáló, többfunkciós közjóléti berendezés-együttes, amely a kirándulók számára pihenési, rekreációs lehetőséget is biztosít.

VP5-8.6.1-17 Erdészeti technológiákra, valamint erdei termékek feldolgozására és piaci értékesítésére irányuló beruházások

A felhívás célja az erdőgazdálkodás hatékonyságának javításához és a természetközeli erdőgazdálkodási módok elterjedéséhez szükséges eszközök és géppark kialakításának ösztönzése, valamint az erdei termékek és melléktermékek gazdasági hasznosításához szükséges **elsődleges feldolgozást** szolgáló gépek és berendezések biztosítása, beleértve a **lokális megújuló energia rendszer kiszolgálását**, faipari feldolgozás előkészítését szolgáló gépeket, technológiát is.

1.1.1.2 Javasolt agrártámogatási rendszer

Mezőgazdálkodás

A mezőgazdasági területek jelenlegi támogatásával az alapvető probléma, hogy a programok nem eléggé specifikusak és nem veszik figyelembe a területen előforduló jelölő értékeket és azok élőhelyigényeit. Emellett probléma az is, hogy a gyepeken lévő cserjés élőhelyszegélyek kiesnek a támogatható területből.

A jelenleg elérhető horizontális AKG programokat a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített előírás-javaslatok képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. Ennek keretében kellene felülvizsgálni a cserjés szegélyélőhelyek támogatható területbe vonásának lehetőségét, hogy azok fenntartása ne okozzon jövedelemkiesést a gazdálkodónak. A tervben foglalt kezelési javaslatoknak megfelelően a cserjések a terület maximum 10%-ig kellene, hogy támogathatók legyenek. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás-javaslat sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt előírásokat. A jogszabályban rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe véve kerülne megállapításra. A jelenlegi AKG programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előíráscsomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül.

Erdőgazdálkodás

Az erdőterületek jelenlegi támogatásával két lényeges probléma merül fel: az állami tulajdonú gazdálkodók támogatásokból való kizárása és az elérhető programok túlságosan általános jellege.

A jövőben javasolt az állami tulajdonú gazdálkodókra is kiterjeszteni a kompenzációs támogatás igénybevételeének lehetőségét. Ezzel az állami gazdálkodók is ösztönözhetőek lennének a földhasználati szabályok pontosabb betartására. Emellett fontos lenne a kompenzáció mértékét az erdőtervben előírt természetvédelmi célú korlátozások függvényében megállapítani.

A jelenlegi erdő-környezetvédelmi program célprogramjait a Natura 2000 területre specifikus programmal javasolt kiváltani. Ilyen módon pl. támogathatóvá válna az 10 m³/ha-nál nagyobb mennyiségű holtfa, valamint az 10%-nál nagyobb területű hagyásfa csoport visszahagyása is. Ennek a programnak az alapját a jelen tervben rögzített előírás-javaslatok képeznék, amelyek kifejezetten a terület jelölő értékeinek és egyéb védett természeti értékeinek megőrzését célozzák. A támogatásra jogosult területek alapegységét a kezelési egységek jelentenék, így egy, az adott élőhelyre specifikus kezelési előírás-javaslat sorból lehetne válogatni a vállalni kívánt korlátozásokat. Az erdőtervben rögzített előírásokért nem járna kifizetés ebben a programban, hiszen ezeket hivatott fedezni a kompenzációs támogatás. A lehívható támogatás mértéke a jövedelemkieséssel, illetve beruházási költséggel arányosan, de az előírás természetvédelmi hozadékát is figyelembe

véve kerülne megállapításra. A jelenlegi EKV programokkal ellentétben nem célprogramok nagy előíráscsomagjai közül lehetne választani fix támogatási összeggel, hanem egyes előírások közül választhatna minden gazdálkodó annyit, amennyit vállalni hajlandó. Ebben a rendszerben az előírásonként igényelhető támogatás összege lenne az, ami arra ösztönzi a gazdálkodókat, hogy minél többet vállaljanak az előírások közül. A rendszer elindításához szükséges a kezelési egységek és az erdőrészek átfedésének egyeztetése. Amennyire lehetséges, kívánatos az erdőrészelehatárokat a kezelési egységek határaihoz igazítani. Ahol ez nem lehetséges, a kezelési egységeket állományrészekként kell elkülöníteni a részleten belül.

3.3.2 Pályázatok

1. táblázat: folyamatban lévő pályázatok

Kód	Cím	Kedvezményezett	Időtartam	Költség-vetés	Fenntartási tervhez való kapcsolódás
SH/4/12	A Közösségi jelentőségű, illetve védett és fokozottan védett állatfajok felmérése és monitoring módszertan kidolgozása Vas, Zala és Somogy megye Natura 2000 területein	Konzorcium az ŐNPI részvételével	2012-2015	250.791.320 Ft	A megalapozó dokumentáció elkészítéséhez kapcsolódó felmérések.

Jelenleg nincsenek jövőbeli pályázati tervek a tervezési terület vonatkozásában.

3.3.3 Egyéb

A tervezési terület gyepes élőhelyeinek helyreállítása azok haszonbérbe adásával és legeltetésével is megoldható lenne. A jelentős mennyiségű fásszárú növényzet aprítékolásából származó bevétel részben vagy egészben fedezhetné a cserjék kitermelésének összegét. A legeltetéssel való hasznosítás, illetve a gyepterületek haszonbérbe adása előtt azonban el kell végezni a tárgyi területrészek lőszermentesítését. Ez csak a honvédség közreműködésével vagy pályázati forrásból valósítható meg.

3.4 A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A Váti gyakorlótér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület sajátossága, hogy legnagyobb része állami terület, magánszemélyek csak nagyon kis arányban szerepelnek a tulajdonosi körben. Ennek megfelelően az egyeztetés során lakossági fórum megtartására nem került sor, mivel már az előkészítés során nyilvánvalóvá vált, hogy hatékonysága igen alacsony lenne.

3.4.1 Felhasznált kommunikációs eszközök

A Natura 2000 fenntartási terv első változatának elkészítése után lehetőség volt a terv véleményezésére. Ennek során az előkészítési fázisban összegyűjtött érintettek részére elektronikus úton megküldésre került a terv, illetve a három érintett önkormányzat hivatalával felvettük a kapcsolatot, hogy tegyék lehetővé a terv elérését az érintett vagy érdeklődő magánszemélyek számára is. A terv kiküldésére 2016. február 9-én került sor, a véleményezés határideje 2016. március 4-e volt.

3. táblázat: A kommunikációs eszközök összefoglaló táblázata

Kommunikációs eszköz	Célcsoport	Példányszám
----------------------	------------	-------------

Az érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása Közzétételi felhívás a N2000 tervek első változatának véleményezésére (tervek megküldése elektronikus formában)	Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok (A N2000 terület által érintett (közigazgatási határok szerinti) települések jegyzői, önk. hivatalok)	Közzétételi felhívás kifüggesztése 3 településen teljes terv digitális hozzáféréssel
Az érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása Felhívás a N2000 tervek első változatának véleményezésére	- A Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek - A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdái	10 db e-mail, 6 db írásos észrevétel érkezett.
Az érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása Felhívás a N2000 tervek első változatának véleményezésére	- Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet - Gazdálkodói szakmai szövetségek - Falugazdászok - Agrár szakmai és érdekképviselői szervezet (Érdekképviselők, tudományos intézmények, szakemberek, civil szervezetek.)	67 db e-mail
Önkormányzati közzététel Közlöny a tervezési folyamat lezárásáról, felhívás a Natura 2000 fenntartási terv első változatának véleményezésére határidőkről, elérhetőségről	- Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok; - Gazdálkodók; - A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdái; - Egyéb területhasználók (A N2000 terület által érintett (közigazgatási határok szerinti) települések jegyzői (önk. hivatalokon keresztül földtulajdonosok, földhasználók, lakosság);	Közzétételi felhívás kifüggesztése 3 településen teljes terv digitális hozzáféréssel

3.4.2 A kommunikáció címzettjei

A véleményezésre szóló felhívást megkapták az érintett hatóságok, kezelő szervezetek, érdekképviselők, tudományos intézmények, civil szervezetek és szakemberek. A felhívás eredményeként a Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságától, a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóságtól és a megbízó Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságtól érkezett írásos vélemény.

4. táblázat: a terv egyeztetési folyamatának összefoglaló táblázata

Kommunikációs tevékenység	Elért célcsoport
Az érintettek levélben vagy e-mailben történő megkeresése és tájékoztatása Felhívás a Natura 2000 tervek első változatának véleményezésére	- Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok - Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek - A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdái - Gazdálkodók; - A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdái; - Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet - Egyéb területhasználók - Gazdálkodói szakmai szövetségek - Falugazdászok - Agrárszakmai és érdekképviselői szervezet
Önkormányzati közzététel Közlöny a tervezési folyamat lezárásáról, felhívás a Natura 2000 fenntartási terv első olvasatának véleményezésére határidőkről, elérhetőségről.	- Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező települési önkormányzatok; - Gazdálkodók; - A Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdái; - Helyi érintettségű környezetvédelmi társadalmi szervezet - Egyéb területhasználók

3.4.3 Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

Írásos nyilatkozat a Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóságától, a Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóságtól és a megbízó Őrségi Nemzeti Park Igazgatóságtól érkezett, melyek felhasználásának az alábbi táblázat foglalja össze.

Vélemény adó érintett szervezet	Időpont, helyszín	Vélemény	Vélemény kezelése
Vas Megyei Kormányhivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály	2016. 02.17, Szombathely	Észrevételt nem kíván tenni.	---
Vas Megyei Kormányhivatal Műszaki Engedélyezési és Fogyasztóvédelmi Főosztály	2016. 02.17, Szombathely	Észrevételt nem kíván tenni.	---
Vas Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági, Növény- és Talajvédelmi Főosztály	2016. 02.17, Tanakajd	A kezelési javaslat tervezetekkel egyetért.	---
Vas Megyei Kormányhivatal Erdészeti Igazgatóság	2016.02.22, Szombathely	A terület veszélyeztető tényezőire, valamint a kezelési előírásokra fogalmaztak meg módosító javaslatokat (pl. inváziós fajok, illetve cserjék irtása). Észrevételük szerint a kezelési egységek határát nem kellene fixen lerögzíteni, hanem a cserjésedés, beerdősülés dinamikáját követve módosítani.	A javaslatok, észrevételek részben beépítésre kerültek a fenntartási tervbe. A kezelési egységek határait nem célszerű módosítani, mert a cserjésedés és a beerdősülés megengedésével a Natura 2000 jelölő élőhelyek aránya csökken. Jelenleg pontosan a túlzott cserjésedés visszaszorítása a cél.
Nyugat-Dunántúli Vízügyi Igazgatóság	2016.02.29, Szombathely	Észrevételt nem kíván tenni.	---
Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság	2016.03.03, Óriszentpéter	A terület veszélyeztető tényezőire, valamint a kezelési előírásokra fogalmaztak meg módosító javaslatokat.	A javaslatok, észrevételek beépítésre kerültek a fenntartási tervbe.